

Ժիրայր Լիդարիսյանն ու Դավիթ Շահնազարյանը Թուրքիայում

Ինչո՞ք արդեն հաղորդել էինք, Ախուրյան կայարանի շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո, այսօր հանրապետություն մեծ է ծանանում Թուրքիայից ուղարկվող հացահատիկի առաջին բեռնափառակները: Հայաստանի նախագահի ադարտապետ ստացված սեղանաբարձների համաձայն, այդ առիթով հոկտեմբերի 21-ի առավոտյան Թուրքիա են մեկնել նախագահի խորհրդակցական Ժիրայր Լիդարիսյանն ու իր տղա-կալ Ռուբեն Մախրաբյանը, ինչո՞ք նաև Հայաստանի ԳԻՆ լիդարիսյանը: Հայաստանի դասվորակությունը բուր-բական կողմի հետ կենտրոնի ոչ միայն հացահատիկի ստացման մասնա-մասները, այլև հայ-թուրքական հարաբերությունների ուժեղացումը: ■

Ֆրանսիայի եւ ԱՄՆ-ի դեսպանները հերժուր են

Վերջին բարավա ընթացքում Ադրբեջանի դաշնակցության նախարարության դաշնակցական ան-ծիմն երկու անգամ (հոկտեմբերի 15-ին եւ 21-ին) հանդես են եկել հայաստանյայց, քե իր Հայաս-տանը Ֆրանսիայից եւ ԱՄՆ-ից ձեռք է բերել «Միտո» եւ «Ֆան-սոն» մակնիշների օդանավեր: «Նոյյան սաղան»-ի բողոքիցը դիմել է Հայաստանում Ֆրանսիա-յի եւ ԱՄՆ-ի դեսպանություննե-րին այդ հաղորդագրությունը մեկ-նարանելու խնդրանքով: Ֆրան-սիայի դեսպանությունից հաղոր-դեցին, որ հոկտեմբերի 17-ին Ֆրանսիայի ԱԳՆ-ը հանդես է ե-կել դաշնակցական հերժուր: Ռու-սի, Ադրբեջանի դաշնակցության նախարարության ներկայացուցչի հոկտեմբերի 21-ի հայաստանյայցը տարակուսանք է առաջացրել: ԱՄՆ-ի դեսպանության մամուլի ֆարսուղար Դեվիլ Միլիկինի խոս-քերով, ոչ ինքը, ոչ էլ դեսպանու-թյան այլ աշխատակիցներ նմա-նափող գործարքի կենտրոն մասին որևէ տեղեկություն չունեն: Դա-նից բացի, այն հակասում է ԱՄՆ-ի կառավարության ֆաղա-բական գծին, որն ակրոյաբերի է գտնում հակամարտ կողմերից ո-րևէ մեկին տղառազմությունների մասնակարարումը: ■

Եւրոպայի սննտային ընկերակցությունը Հայաստանին

Եւրոպական սննտային ընկե-րակցությունը որոշեց սեյսմիկա-կան օգնություն ավելի քան 10 միլիոն էֆու է սրամադրել Հայաս-տանին: Ինչո՞ք «Մեար»-ին հա-ղորդեցին հանրապետության էկո-նոմիկայի նախարարության ար-տաֆին սննտային կառուցի դե-պարտամենտում, ԵՏԵ-ի վարձագե-տներն արդեն ընտրել են մի բարձ-ր նախագծեր, որոնց իրականա-ցումը կարևոր նշանակություն ու-նի Հայաստանի ժողովրդական համալիրի զարգացման համար: Արդեն ուսումնասիրվում է հայ-կական առևտրային կրկին բա-հագործելու եւ Երևանի օդանա-վակայանի բողոնակությունն ա-վելացնելու հնարավորությունը: Ա-մենամոտ տղազայում Եւրոպա-կան սննտային ընկերակցության վորձագետները օգնությանը նա-խաստվում է սկսել հանրապետ-րյան բանկային համակարգի վե-րակառուցման ծրագիրը: ■

Ադրբեջանի հոգեւոր առաջնորդ Վազգեն Ա-ին հրավիրում է Բաբու

«Խաբար-սերվիս» գործակալու-թյան հաղորդագրության համաձայն, նոյեմբերին Ադրբեջանի մայրաքաղա-քում տեղի կունենա Երևանի կրոնա-կան դավանանքների ղեկավարների հերթական խորհրդակցությունը: Կով-կասի մուսուլմանների հոգեւոր վար-չության ղեկավար Ենյու-ուլ-խալան Հաջի Ալախուրյուր Փառազաղեն մտադիր է հրավիրել Համայն Ռուսիո ղառախարհ Ալեքսի 2-րդին եւ Ամե-նայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգեն Ա-ին: ■

Վանք գյուղը առաջվա դեպքում մեր ձեռքին

Հայինի միջանցում ադրբեջանցիները նահանջում են

Ինչո՞ք հաղորդում էր արաբաղի «Նորություններ» գործակալությունը, հոկտեմբերի 21-ի երեկոյան եւ երեկ առավոտյան Ադրբեջանի Երա-նում տեղակայված կրակակետերից ուժգին հրետակոծության են են-թարկվել Ասկերանի Երանի բնա-կավայրերը: Տուժածների մասին տեղեկություն չունենք: Լաչինի մարդասիրական մի-ջանցում իրավիճակն անբողոք-

վին վերահսկում են ԼՂՀ ինքնա-դաշնակցության ուժերը: Ադրբե-ջանական կազմավորումներն այս-տեղ սխրված են եղել նահանջել դեպի հյուսիս: Գործի-Լաչին-Ասե-փանակետ ճանապարհը գործում է անխափան: Մարտակերտի Երանում ադրբե-ջանական կազմավորումները բա-րունակում են զնդակոծել հայկա-կան ինքնադաշնակցության ուժե-

րի դիրքերը: ԼՂՀ ինքնադաշնակ-ցության ուժերի բարձր հերժուր է ադրբեջանական «Թուրան» գոր-ծակալության այն լուրը, համա-ձայն որի ադրբեջանական կազ-մավորումները գրավել են Մարտա-կերտի Երանի Վանք գյուղը: Գյուղն առաջվա դեպքում անբողո-քյան վերահսկվում է հայկական ինքնադաշնակցության ուժերի կողմից: ■

Ռուսաստանյան դիտորդներն ընկան զնդակոծության տակ

Երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադ-րությունը Հայաստանի սահմանա-մերձ Երաններում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Առանձին միջա-դեպքեր են արձանագրվել միայն Հայաստանի հյուսիս-արեւելյան եւ հարավ-արեւելյան սահմանների մասույցներում:

Ինչո՞ք «Նոյյան սաղան» գործակալության բողոքիցին հայ-նեկ են Հայաստանի դաշնակցու-թյան նախարարության լրատվա-կան կենտրոնից, հոկտեմբերի 21-ի երեկոյան Ադրբեջանի արածից վերսկսվել են Տաուեի Երանի սահմանամերձ գյուղերի զնդակո-ծությունները: Հայկական ինքնա-դաշնակցության ուժերը սխր-ված են եղել դիմել դաշնակցու-թյան զորքերին, որից հետո ադրբեջանական կողմը կառվել է Տաուեի Երանի դարձահասան հետ եւ Երանի ուղղակի ղեկավա-րությանը հրավիրել հանդիման:

Ղազախ-Իջևան. Բանակցությունները Երանակվում են

Երեկ Ղազախ-Իջևան սահ-մանագծում բանակցվել են բա-նակցությունները Հայաստանի եւ Ադրբեջանի լիազոր ներկայացու-ցիչների միջև: Կողմերին հաջող-վել է մեկնել համատեղ արձա-նագրություն, որի առանձին դրույթները ճշգրտման կարիք ու-նեն: Նախնական տեղեկությու-նով, արձանագրությունը նախատեսում է երկու հանրապետությունների միջև զինադադարի եւ երկարադարյան հաղորդակցության վերսկսման դաշնամանքեր:

Երեկ կեսօրից հետո, երբ հայկա-կան դաշնակցությունը ռուսաս-տանյան դիտորդների հետ միասին մոտեցել է Այգեղար գյուղի մեր-ձակ սահմանային գծին, ադրբե-ջանական կազմավորումները հրաձգային զենքից նրանց վրա

կրակ են բացել, իսկ Երաններից եւ հետեւակի մարտական մեքենանե-րից հրետակոծել զինու գործարանի նոր շենքը: Չուներ չեն եղել: Հայաստանի դաշնակցության նախարարության լրատվա-կան կենտրոնը հիշեցնում էր, որ քա առաջին դեպքը չէ: Մի քանի օր առաջ Չանգելանի Երանից զնդա-կոծվել է Հայաստանի կառավա-րական դասվորակությունը:

Բանակցությունների ամենա-բարդ կետերից մեկը Բաղխուղարի կայարանն ազատելու ադրբեջա-նական կողմի դաժնանքն է: Ինչ-ո՞ք հաղորդում է «Թուրան» գոր-ծակալությունը, հայկական կողմը խուսափել է դրական դաշնակա-նից: ■

Էլչիբեյը խոստանում է ազատ արձակել ռուսաստանցի զինծառայողներին

Խորհրդային բանակի 11 նախ-կին զինծառայողներ, որոնք կո-վում էին հայկական զորքերի կազ-մում եւ գերել էին ադրբեջանա-կան կազմավորումների կողմից, մոտ ժամանակները հնարավոր է ազատ արձակվեն: Այդ մասին «ԻՖ»-ին հայտնեց Ռուսաստանի խորհրդարանական դասվորակու-թյան վորձագետ Ռոզդոլինը, որ վերջերս էր Բաբու այցելել: Նրա խոսքերով, այդ խոստումն իրենց սկի է Արզախից Էլչիբեյը:

Երեկ առավոտյան ժամը 10-ի եւ 11-ի միջև Երաններից, հետեւակի մարտական մեքենաներից եւ փոք-րամաշափի զինաստաններից հրետակոծվել եւ զնդակոծվել է Կաղանի Երանի Սյունիք գյուղը: Հայկական ինքնադաշնակցու-թյան ուժերը դաշնակցության կրակ չեն բա-ցել: Տուժածների մասին տեղեկու-թյուններ չեն հայտնվում: Հայաստանի մնացած սահմա-նամերձ Երաններում իրավիճակը համեմատաբար հանգիստ է: ■

Հայ դեսպանայիններ Սարսանգի քրամբարի մոտ

Ինչո՞ք հաղորդում է Ադրբեջա-նի դաշնակցության նախարարու-թյունը, հոկտեմբերի 21-ի երեկոյան 40 հայ դեսպանայիններ 2 ուղղա-փուններից իջել են Մարտակերտի Երանում գտնվող Սարսանգի քրամբարի մասույցներում եւ գր-հել Թարթառ-Քելբաջար ճանա-դարով Երանի վերադարձին: Հանդուգ հարձակման հետե-ւանում ոչնչացվել են բեռնակա-նակալները եւս բեռնափառակներ, տղանվել երկու ադրբեջանցիներ: Հայկական լրատվական աղ-բյուրները այս մասին որևէ տեղե-կություն չեն հայտնում: ■

Ռուսաստանի խորհրդարանա-կան դասվորակության անդամնե-րը դիմել են Ադրբեջանի նախա-գահին Ռուսաստանի զինված ու-ժերի լիչենանեց Եվգենի Լուկինի հետ հանդիմելու խնդրանքով: Սեղաններին Ադրբեջանի Գերա-զույն դասարանը լրացուցիչ հե-տախոնության ուղարկել Լուկինի գործը, որը մահվան էր դասա-դարձվել «ժողովրդական լիազոր-ությունները զերգանցելու հա-մար»: Մեկ տարի առաջ էր Լուկինը եւ նրան ենթակա կուրսանե-րը հետ են մղել դանակներով զին-ված խուլիգանների հարձակումը, ■

որոնք փորձել են ներխուժել Բա-վի ուղղակի ղեկավարության սա-րաժք: Հարձակվողներից 3-ը գոհ-վել են: Չնայած Ռուսաստանի լրատվական կենտրոնից չի հաջողվել հանդիմել Լուկինի հետ, Ադրբե-ջանի նախագահը եւ խորհրդարա-նի ղեկավարները հավաստագրել են, որ գործը կվերանայվի: ■

Վ Կուրալ. Վրաց-արխագական խնդրում երրորդ կողմ չդեֆ է լինի

Մտկվայում Թուրքիայի դե-պարտ Կուրալը հայաստա-րել է, քե Արխագախի կոնֆլիկ-տում արտաֆին միջամտություն չդեֆ է լինի: Այն դեֆ է կարգա-վորվի վրացական եւ արխագա-կան իշխանությունների մակա-րակով: Հինգաբարբի օրը «ԻՖ»-ին տեղեկությունները դեպքում վաստեղարներն զնդակոծել հակա-մարտության Երան խաղաղար ուժեր մցնելու հնարավորություն-ները եւ հետանկարները: Դեսպանը հայտնեց, որ Թուր-քիայի ղեկավարությունը Արխա-

գախի հարցով խորհրդակցություն-ներ է անցկացնում Վրաստանի կառավարության հետ: «Մե՞ն մար-դախարական օգնություն ենք ցույց տալիս եւ Վրաստանին, եւ Արխա-գախին եւ հույս ունենք, որ Ռու-սաստանն ու Թուրքիան կկարողա-նան հակամարտ կողմերին նսեց-նել գործարար երկխոսության» ա-սաց նա:

Վուրալը հայտարարեց նաև, քե Չոխար Գուրալը Թուրքիա էր այ-ցելել ոչ դաշնակցական կերպով եւ Օզալի դեֆ են նրա հանդիմումը անձնական բնույթի է: ■

Ռաֆիկ Հարիրին Լիբանանի վարչապետ

Խորհրդարանի լիազորակալու-թյունը խնդրակցությունների հետ կասա-րված երկօրյա խորհրդակցություններից հետո նախագահ էլիսա Գրաուին վար-չապետ նշանակեց հայտնի քիզնե-մեն եւ բարեգործ Ռաֆիկ Հարիրին: Սուրենի համայնի այս ներկայացուցի-չը, որը նկատվում է Ասուրյան Ար-բիայի վստահելի անձը (ուճի կրկնակ ֆաղափառություն լիբանանյան եւ սաուդյան), ցարդ դեֆական որևէ դաշնակց չէր ստանձնել, սակայն վե-րջին սասնամայակին կարեւորագույն միջնորդի դեր է կատարել լիբանա-նյան կովող կողմերի եւ սիրիական իշխանությունների միջև, հաճախ որ-ոշեց անձնական ներկայացուցիչը Ֆահր քաղալոր: Հարիրին բարեգոր-ծական մեծ կազմակերպություն ունի Լիբանանում: ■

Պեճարտությունը չափավորության խորհուրդ է տալիս ղաղեխիցիներին

Վախճանում երեկ բանակցու-թյուն արաբ-սարայելական բանակցու-թյունները, այս անգամ Խարայելի եւ Սիրիայի եւ Ղաղեխիցիների միջև: Թե՛ն մանրամասնություններ չղարգ-վեցին առանձնաժողովներից (ինչո՞ք հայտնի էին, լրագրողների մոտե՛ն ար-գելված էր այս անգամ), սակայն ա-վելի ուժ աներիկան դեֆարտու-թյան բանքերը չափավորակաճու-թյուն քելարեց ղաղեխիցիները կող-մին, հայտարարելով, որ նրանք դեֆ է հրաժարվեն Արեւմտյան ափից եւ Դա-զախի Երանից Խարայելի հետագան դաժնանքից: Պեճարտությունը բանքերը հասկացրեց, որ վերընկ-լու դեղում նախագահ Բուրջ Չեյմս Բեյբերին Երանայության կուրաղի արտական մայրաղաղաների եւ Թեյ-Ավիլի միջև «մագաղախի դիվանա-գիտական» առաջնությունը: ■

Ամերիկյան միջուկային սարքեր Իրանում

Մ. Լահանգների դեֆարտուրու-թյունը հաստատեց, քե ամերիկյան սարվորումներ են հայտնաբերվել Ի-րախի միջուկային զենի հետազոտման կենտրոններում, այնտեղ ստուգումներ անցկացնող ՄԱԿ-ի մասնագետների կողմից: Այս բացահայտումը հաջոր-դում է 2 օր առաջ նախագահ Բուրջ կատարած այն հայտարարությանը, քե ամերիկյան տեխնոլոգիան բնակ մա-սելի չի եղել Բաղաղաղի միջուկային ծրագրերի համար: Ամերիկյան մաթա-յին ծառայությունը, Պեճարտում եւ առեւտրի ֆարսուղարությունը սկսել են ստուգումներ կատարել սարքերի մա-սաննգման ուղղությամբ: ■

Հոնգ Կոնգ-Պեկին տարաբար խորհրդում է

Չինաստանի վարչապետ Լի Պեճը երեկ խոսափեց ընդունել դաշնակա-կան այցով իր երկրում գտնվող Հոնգ Կոնգի կառավարիչ Փեթրին, առա-վել խորհրդակցություն ունեցող տարաբար երկու երկրների միջև: Պե-կինը խիստ դժգոհ է Մեծ Բրիտանիայի կողմից 5 տարի հետո Չինաստանին վերադարձվելի Հոնգ Կոնգում ժո-ղովրդավարական կառույցների ա-բխուժագման ընթացից: Կառավարիչ Փեթրը ձգտում է զարդիք վարչու-թյունները անբողոքի ժողովրդավա-րացնել 1997 թ-ին Չինաստանին այն վերակցելուց առաջ: ■

Գրիգոր Արեւելյան. «Հայ-ռուսական դայմանագիրը դարձել է խորհրդարանական դայֆարի զոհ»

Պետականաբար ներկայացրել է իր հրաժարականի դիմումը

Հայաստանի և Ռուսաստանի լիազոր դեսպանությունների բանակցություններն սկսվել էին դեռևս օգոստոս-սեպտեմբեր ամիսներին: Օրեր վերադառնալով Մոսկվայում կայացած հերթական բանակցություններից, Հայաստանի Հանրապետության դեսպանության ղեկավար, դեսպանաբար Գրիգոր Արեւելյանը երեկ հանդիպեց լրագրողների հետ:

Նշելով, որ դեսպանությունների աշխատանքը ծավալվել է դեռ 1991 թ. դեկտեմբերին, նախագահներ Ելցինին և Տեր-Պետրոսյանի ստորագրած երկու երկրների բարեկամության, համագործակցության և փոխադարձ անվտանգության մասին միջուկային դայմանագրի սահմաններում, նա հայտնեց, թե հոկտեմբերի 13-15-ը Մոսկվայում կայացած բանակցությունների ընթացքում նախատեսված էին չհասնելու և համաձայնագրի ստորագրության 9 համաձայնագրեր: Դրանք բնութագրում են հյուպատոսական կոնվենցիան, գիտատեխնիկական և բարձրագույն կրթության բնագավառներում համագործակցության, հեղինակային իրավունքների փոխադարձ դաշտայնության մասին միջուկային համաձայնագրերը: Ստորագրվել է նաև համաձայնագիր առողջապահության նախարարությունների կողմից համաճարակային վերահսկողության վերաբերյալ:

Նշված դայմանագրերի բարձր մակարդակը Արեւելյանը հասկանալի կարծիքով հիմնավորապես կոնվենցիայի մասին դայմանագրերը, որը լրացնում է միջազգային աստիճանով երկուստեմ հետախուզության և ներկայացնող խնդիրներում ֆաղափարական խորհրդակցությունների անցկացման մասին կնքված համաձայնագրերը: Պետականաբար կարևոր համարելով նաև առյուծաբերության սեփականության դաշտայնության մասին համաձայնագիրը, որով կկարգավորվեն ձեռնարկությունների արտադրանքի տասնհարյուրաման հարցերը: Ռուս սահմանադրություններ են առաջացել փախսականների խնդիր, որը, երբ Ռուսաստանն առաջարկել է այդ մասին կնքել համադասարանական համաձայնագիր: Հայկական կողմն անընդունելի է համարել այն, նշելով, թե նախ դեռ է ընդունվել սկսյալ դեսպանության ստորագրման ազգային փոփոխությունների դաշտայնության համաձայնագիրը, որից հետո միայն դեռ է անցնել փախսականների վիճակին:

Պետականաբար մասնավորապես նշեց, որ Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդի որոշ դասգամալորներ հակված են երկրի էրնիկական զանազան, այսինքն՝ ոչ ռուսների արագադարձն և մյուս հանրապետություններից ռուսների ներգաղթին: Պր. Արեւելյանը հայտարարեց, թե այդ միտումները մեզ համար անընդունելի են:

Կարևոր հարցերից մեկն է նաև, թե ինչպես դեռ է վերահսկվում այդ դայմանագրերը: Պետականաբար կարծիքով, այդ հարցում անհրաժեշտ է լուրջ մեխանիզմներ որոնել: Մյուս հանրապետությունների համեմատությամբ Հայաստանն ու Ռուսաստանը թեև ամենաբազմաթիվ դայմանագրեր ստորագրել, բայց դա չի նշանակում, թե մենք կողմնակալի դիրքում ունենք Ռուսաստանի նկատմամբ: «Ցանկալի կլինի, եթե նույնպիսի ակտիվությամբ աշխատանքներ ծաղկեն նաև մեր արտաքին ֆաղափարականության այլ ոլորտներում», ասաց նա: Անդրադառնալով մինչև օրս Ռուսաստանի խորհրդարանի կողմից հայ-ռուսական համագործակցության և փո-

խադարձ անվտանգության դայմանագրի վավերացման ձգձգմանը, դեսպանաբարը նշեց, թե դաստաներից մեկն այն է, որ դայմանագիրը դարձել է Ռուսաստանի խորհրդարանի սարքեր խմբակցությունների զոհ և երկուս, որ Ռուսաստանը դեռևս չի մշակել իր հստակ ֆաղափարական սարքերակումը նախկին խորհրդային Միության առանձին հանրապետությունների նկատմամբ: Ռուսաստանի դասգամալորների մեջ այն միտումն է նկատվում, թե դեռ է հավասարակշռված վերաբերմունք ցուցաբերել Հայաստանի և Ադրբեյջանի նկատմամբ: Նրանք այն մտավախությունն ունեն, թե հայ-ռուսական դայմանագրի վավերացմամբ Ռուսաստանը կներառվի Երջանային հակամարտության մեջ: Վերջերս կնքված ռուս-ադրբեյջանական դայմանագիրը կադախովի այդ հակամարտությունները և, դեսպանաբարի կարծիքով, ավելի հեշտ կլինի հայ-ռուսական դայմանագրի վավերացումը: Ըստ Պր. Արեւելյանի, ռուսով տեղի կունենան երկու երկրների խորհրդարանականների հանդիպումներ, որոնց ընթացքում կքննարկվեն դայմանագրի վավերացման հետ կապված հարցեր:

Պատասխանելով այն հարցին, թե երբ կբացվի Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպանատունը, դեսպանաբարը նշեց, որ դրա համար անհրաժեշտ են ներկայացուցչության կառուցվածքային փոփոխություններ: «Մենք դեռ է ունենում բարձր կարգավիճակով դեսպանություն», հայտարարեց նա: Պր. Արեւելյանը նշեց, թե բանակցությունների ընթացքում Ռուսաստանը Հայաստանին ոչ մի ֆաղափարական դաշտայն չի ներկայացրել, իսկ ռուս-ադրբեյջանական դայմանագիրն ամենաինչ չի հակադրվում հայ-ռուսական դայմանագրին:

Ու թեև Պր. Արեւելյանը շեշտեց, որ հանրապետությունում ընթացող կադրային փոփոխությունները ոչ մի կադր չունեն Մոսկվայում իր կողմից սարկող բանակցությունների հետ, սակայն իրզգակ ադրբեյջաններից մեզ հայտնի է դարձել, որ դեսպանաբարը Հայաստանի նախագահին է ներկայացրել իր հրաժարականի դիմումը: Մի այլ ադրբեյջանի համաձայն, ցանկություն է հայտնել Գրիգոր Արեւելյանին ուղարկել ԱՄՆ, որտեղ Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ և լիազոր դեսպան:

ՀԱՆՈՒՍ ԱՍՏՐՅԱՆ

BBC-ն նավթի, անգլիական ներդրումների և Արման Կիրակոսյանի լոնդոնյան այցելության մասին

BBC ռադիոկայանը, կրկին անդրադառնալով Բաֆլի նավթագործների նշանակված դարգելին (100 հազար օուրլի), որ նրանք խոստանում են Սեփանակերտի վրա ադրբեյջանական դուրբ բարձրացնող առաջին զինվորին, հեղանակով նշում է, որ ճակատագրի բերումով նավթարդյունաբերության բնագավառի զարգացումը Բաֆլում հիմնականում իրականացվել է հայ մասնագետների և որակյալ աշխատանքի միջոցով:

Այսօր, նույն է BBC-ն, նավթը Ադրբեյջանի նկատմամբ գլխավոր ադրբեյջան է, որի միջոցով ֆինանսավորվում է դասգամալոր հայերի դեմ: Հայաստանի ի սարքերություն իր հարեանքի, գուրկ է վառելիքի դասգամալորից, որը, ըստ BBC կայանի թղթակցի, նրան դնում է

1992 թ. սեպտեմբերի 22-ին Ռուսաստանը որոշում է կայացրել ֆեդերալ-միգրացիոն ծառայություն ստեղծելու մասին: Ծառայություն, որի կարիքը Հայաստանում աստատարակ ավելի է, քան Ռուսաստանում: Սակայն մեզանում դեսպանական միգրացիոն ֆաղափարականությունը դասգամ մակարդակի վրա չէ: Այդ ֆաղափարականությունը նույնպես ու խնդիրներ դեռ է լինեն ամենուրեք Հայաստանի ֆաղափարակների Եախերի դասգամությունը, միգրացիոն գործընթացների կարգավորումն ու վերահսկումը, միգրանտների հարցերի լուծումը: Իսկ միգրացիոն ծառայությունը դեռ է գրավի փախսականներով, բոնագաղթվածներով, կամավոր տեղափոխվողներով, հայրենադարձներով,

Միգրացիոն ծառայությունը փախսականների Եախերի դասգամ

աշխատանքային, ուսանողական, գրաստեղծիկների միգրացիաներով: Ծառայությունը դեռ է առաջնորդվի ներգաղթողի բնակավայրի ու աշխատանքի ազատ ընտրության, նրանց հարկադրված վերադարձն արգելելու, ֆաղափարական, հավաստի, ազգության ազատ ընտրության, տեղաբնակների հետ հավասար իրավունքներ տալու հարցերով: Ծառայությունը դեռ է օժանդակում նրանց աշխատանք գտնելու գործում, նրանց հնարավորություն ընձեռել բնակարանների շինարարություն կատարել:

Ծառայության անհրաժեշտությունն ավելի ակնհայտ է դառնում, երբ ծանոթանում ենք արքեր միգրացիոն խմբերով գրավող այսօր առկա կազմակերպությունների ցանկին: Փախսականներով գրավում են փախսականների հարցերի և հատկապես արքերի դեսպանական վարչությունները, հայրենադարձներով՝ աշխատանքի և սոցիալ նախարարությունը, գործազուրկ ներգաղթածներով՝ գրավածության կենտրոնը, արտասահման մեղական կամ ժամանակավոր մեկնողներով՝ «Օվիդը», ներքին գործերի նախարարությունը, արտոնաշխատանքային, ազգային անվտանգության վարչությունը, մաֆաստներ: Սակայն հարկադրաբար (սրանք փախսականներից այլ կարգավիճակ ունեն) տեղափոխվողներով, բնական աղետների հետևանքով, աշխատանքային, զինվորադրույնների, ուսանողական միգրացիայով, սահմանամերձ Երջաններում ընդհարումների դասգամալոր վերաբնակվողներով, նախկին ԽՍՀՄ երկրներ հիմնական կամ ժամանակավոր բնա-

կության մեկնողներով ոչ մի կազմակերպություն չի գրավում: Ոչ ոք չի տեղափոխում նաև արտաներկ փախսականների, արտասահմանյան ուսանողների, արտասահմանյան աշխատանքի հարցերը: Իսկ եղած գործող կազմակերպությունների աշխատանքները միմյանց հետ համաձայնեցված ու կադրակցված չեն: Միգրացիոն ծառայությունը նաև այդ նպատակին դեռ է ծառայում:

Ծառայության խնդիրներից դեռ է լինի նաև միգրացիայի կարգավորման վերաբերյալ օրենսդրական փաստաթղթերի, նախագծերի մշակումը, ընդունված օրենսդրական ակտերի իրականացման հսկողությունը: Եվ ամենակարևորը, ծառայությունը դեռ է մշակի միգրացիոն ծրագիր այս

Ռ. Հովհաննիսյանի հրաժարականը կեղծացնի դարաբաղյան խնդրի լուծումը

Ադրբեյջանի արտոնաշխատանքի և աշխատանքի թղթակցի հետ գրույցի ժամանակ ասաց, թե «Ռ. Հովհաննիսյանի հրաժարականը կարող է կեղծացնել խաղաղ ճանադարով դարաբաղյան խնդրի լուծման հարցը»: Նրա կարծիքով, Ռ. Հովհաննիսյանը դասգամում էր ոչ թե դեսպան, այլ «Դասգամական» Եախեր, որը չի հրաժարվում դարաբաղյան հակամարտության լուծման ռազմական մեթոդներից:

Թուրմենստանը դասգամ է օգնել Ադրբեյջանին

Թուրմենստանի նախագահ Ս. Լիյազովը հաստատեց Թուրմենստանի դասգամականությունը՝ «անհրաժեշտ օգնություն ցուցաբերել Ադրբեյջանի ժողովրդին»: Այդ մասին նա հայտարարեց երկու երկրների միջև առեւտրանքային և սրանադրույնի ոլորտում համագործակցության մասին դայմանագրերի կնքման արտոնության ժամանակ: Ադրբեյջանի կառավարական դեսպանության ընդունելության ընթացքում Ս. Լիյազովը նշեց, թե իրեն «ազգային են Ադրբեյջանի խնդիրները, և իմն ուժադիր հետևում է եղբայրական հանրապետություններում տեղի ունեցող գործընթացներին»: Թուրմենստանի կառավարությունը բարձր գնահատեց ադրբեյջանական դիվանագիտության հաջողությունները վերջին ամիսների ընթացքում, հասուկ նշելով Ադրբեյջանի արտաքին ֆաղափարական գերաստեղծության նվաճումները ԱՊՀ-ի, առաջին հերթին Ռուսաստանի հետ հարաբերություններ հաստատելու գործում:

Գործակալների ցուցակները դեռ չեն հրադարակվի

Հոկտեմբերի 21-ին Ադրբեյջանի ազգային անվտանգության նախարար Զահրեդին Թահմազովը, ելույթ ունենալով ազգային ժողովի նիստում, արտահայտեց իր նախարարության (նախկին ՊԿ) արխիվների և լրեստների ցուցակների հրադարակման դեմ: Նա ասաց. «Եթե մենք բացել սան արխիվները, ադրբեյջանի խնդիրները Ադրբեյջանում Եախերի վառ կլինի, քան Տաջիկստանում»: Խորհրդարանի դասգամավոր, ազգային անվտանգության կուսակցության նախագահ Երիբար Մամեդովը ասաց, որ եթե հետախուզական ցանցը հայտնի չդառնա, ադրբեյջանի լրեստների կողմից ներկա իշխանությունների կողմից ընդդիմության դեմ ուղղված դայֆարի գործի օգտագործելու սղաոնալի: Նա արտահայտեց ազգային անվտանգության նախարարության լուծման և հետախուզության ուժակահետախուզության ծառայության ստեղծման օգտին: Պատգամավորներն այդպես էլ համաձայնության չեկան: Ըստ երևույթին, այդ հարցը կնքարկվի ազգային ժողովի հետագա նիստում:

«Սորբետդնիկ»-ը օգնում է դարաբաղյան երեխաներին

Ինչպես Սեփանակերտից հաղորդեց «Նոյան սղաոն»-ի թղթակցից, այժմ Լեռնային Դարաբաղի Դանրադեսության մայրաքաղաքում են գտնվում «Սորբետդնիկ» մոսկովյան թերթի ներկայացուցիչները: Նրանք Լեռնային Դարաբաղ են բերել 6 տոննա դեղորայք, մանկական սնունդ և խաղալիքներ: Թերթի ներկայացուցիչներ իրենք են բաշխում օգնությունը, առաջին հերթին այն հասկացնելով փախսականների ընտանիքներին: Ինչպես հաղորդեց «Սորբետդնիկ»-ի թղթակցից, թերթը կարունակի իր բարեգործական առաքելությունը նաև հետագայում:

Ամառան անուկ հրաճ բույս

Հայաստանում առանց էական լրացուցիչ ծախսերի հնարավոր է սասն անգամ ավելացնել մսի եւ կաթի արտադրությունը

Եւ դա ամենին էլ գիտաֆան-սասնիկ գրեթե վերցված սյուժե չէ, այլ իրական հնարավորություն, որն ընձեռում է Ամերիկա մայրցամաքում աճող ամառան կոչվող մեկուկուս բույսը:

Նրա օգնությամբ արդեն իրենց մսի լիարժեք միջոցները բավարարելով, այդ սննդամթերքը սկսել են արտահանել աշխարհում ամենաբազմաթիվ բնակչություն ունեցող երկրները՝ Չինաստանն ու Հնդկաստանը:

Հնդկացիների համար մեծ նշանակություն ունեցող այդ բույսի ցանքատեղիները վերացվեցին խոտանալիների կողմից, բնիկներին վնասելու նպատակով: Եւ միայն 15-20 տարի առաջ ԱՄՆ-ի գիտնականները ուսարություն դարձրեցին անմասնաճի սարածներում աճող այդ «խոտի» վրա: Արդյունքներն այնքան անուշադասի էին, որ ՄԱԿ-ի տարեկան հանձնաժողովն այն անվանել է 21-րդ դարի բույս:

Բանն այն է, որ ամառանը իր բոլոր որակական հատկություններով բազմակի անգամ գերազանցում է խոտերը եղջերավոր անասունների համար Հայաստանում հիմնական կեր հանդիսացող եզրային ցանցերին ու առվույտին:

Եթե եզրային ցանցերի մեկ հեկտար ցանքատեղից ստացվում է 15 ց կանաչ զանգված, իսկ առվույտից՝ 150-200 ց, ապա ամառանը սալիս է 600-1000 ց: Ցանկվելով եզրային ցանցերին հետաքննելու նրա ցողունը դառնալու դեղատնային սարվա ընթացքում մինչև 7-8 անգամ նորից աճ է սալիս:

Մանրարտությունը բաց բարձր է միայն սոխակուցների դարմ-

նակությունը 2-2.5 անգամ ավել է եզրային ցանցերից, հարուս է ամինաթթուներով:

Երաճադիմացվում է՝ մինչև 50 աստիճան C ջերմաստիճանի դեղատնային անգամ չի չորանում, իսկ 40 աստիճանը նրա համար ամենաբարենդասն է համարվում: Եթե սերմերը ցանելուց հետո երկար

ժամանակ չի ջրվում, ապա միեւնույն է այն չի կորցնում իր հատկությունը խոնավություն ստանալով ամառային սկսում է աճել: Ցանքի համար անհրաժեշտ է մեկ սերմացու է դառնալու մեկ հեկտարի համար ընդամենը 0.5-1 կգ, նույն սարածի համար դառնալու եզրային ցանցերի սերմացուն կազմում է 180-200 կգ:

Եւ վերջապես, եթե առկա բույ-

սերի համար հաշվարկված է, որ մեկ հեկտար հողատարածությունը կարող է տալ մեկ կով, ապա ամառանի դեղատնային այդ բույսը հասնում է 10-ի, միաժամանակ բարձրացնելով յուրաքանչյուր կովի ֆախ ու կաթնատվությունը:

ԱՄՆ-ում այն հիմնականում օգտագործվում է որդես ուսելիք, որից 40 տեսակի դիետիկ ճաշակարգներ են դասարանում, իսկ ամառանից ստացված բուսական յուղը ամենից բանկն է գնահատվում մեկ կիլոգրամը 200 ամերիկյան դոլլար արժե:

Ամառանը դառնալուց բույս է եւ դառնալուց է ճիշտ դառնալուց ագրո-տեխնիկայի կիրառում: Մեկուկուսը լրիվ մեխանիզացված է եւ հասուկ սեւեռիկ է դառնալուց: Այն հանգամանքները, ինչ խոտ, բուսական ղվարություններ կարող են առաջացնել, սակայն դրանք չեն են բովում այն բոլոր առավելությունների հանդեպ, ինչն այնպես ռաջարեն կարող է սալ այդ հրաճ բույսը:

Կարող եմ ասել, որ Հայաստանի համար դա ոչ միայն ցանկալի, այլև կյանքի չափ անհրաժեշտ անասնակեր է, եւ չեմ սխալվի:

Կարող եմ ասել, որ առանց վարանելու հարկավոր է սկսել ամառանի մշակումը, եւ դարձյալ չեմ սխալվի: Երբ մեր հանրապետությունը մսի եւ կաթի խիստ կարի է զգում, այլ կերպ մտածելը դարձադառնալու անհերքելի է:

նի, սակայն...

«Ամառան» սահմանափակ իրավունքներով ընկերությունը, որն իր առջև խնդիր է դրել այդ բույսը սարածել Հայաստանում մեկ, անհատաբար ղվարություններ է հանդիպել: Ու որքան էլ սարածակն լինի, «Ամառան»-ի հարթաբարձիկ հիմնականում խանգարում է հողի սեփականատերերին անցած սարի էջմիածնի բույսի դառնալուց հողերը, որոնց վրա ցանված ամառանը զարմացել է եւ սեղի իշխանություններին, եւ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը, ի վերջո նույնպես սեփականատերերին: Չեմունայն մնացած ընկերության ղվարները ծանոթ-բարեկամների միջոցով կարողացան համոզել Կոչ գյուղի ֆերմերներից մեկին, եւ այժմ երեք հեկտարի վրա ցանված ամառանը հիանալի բեր է սկի:

Գյուղատնտեսի նախագահ Ռաֆիկ Մուրադյանը անմիջականորեն սեղանի վրա ամառանի առավելությունները, մտադիր է գյուղի դառնալուց հողերը, սեփականատերերին անասնադառնալու ֆերմաներին սկսած սարածներից 20-25 հեկտար սրամուղել ամերիկյան այդ հրաճ բույսի մշակումը:

Նրա կարծիքով, գյուղացին իր բնությունը լինելով դառնալուց կան, ղվարությամբ կհամաձայնվի իր հողի վրա ամառանը բույսի աճեցմանը: Բացի այդ, հացի ղվարությունները նրանց սեղանում են ցորեն ցանել:

Ճարտասացյալ «ամառանականներ», որոնք հիմնականում մշակողականներ են, համաձայն են սեղանի վրա իր քննադատական վայրերում գնվող լիցա գյուղերից մեկը եւ անասնադառնալու ֆերմա սեղանի վրա մյուսներին 21-րդ դարի բույսի իրական ազդեցությունը ցույց սալ:

ՀՈՎԱՅԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Այնպես որ գործարանները կարող են չհասնել...

Երբ օգոստոսի 20-ին տղաբեցին «Գործարանները ստասում են իրենց գնորդին» հոդվածը, մոտացան ավելացնել «Առան չեստած հող մի ասա»: Այսօր ուզում են եսել մեր բացթողումը:

Շուտով կլրանա երկրորդ ամիսը, սակայն դեռ ոչ մի գործարան իր գնորդին «եսի համեցել» չի ասում: Բանն այն է, որ արդյունաբերության նախարարության մեկնաբանության վարչությունում հավասարակշռված «Հայկելեկտրաստան», Սեփականի ՔԵՄ, Վանաձորի «Ավազան-մա», «Տեխնոսար» ու ծգրիս սարերի եւ Զարեցավանի գործարանական գործարանների սեփական հավաստագրումներին, իրեն էլ իրենց հերթին բնակչությանը խոստացան, թե ռուսով, բաց ռուսով այդ գործարանները կմասնակցեն սարքեր սեղանի վառարաններ, «կերտիկաներ», կերտագրեր, էլեկտրական ալյուրակներ եւ լամպեր՝ իրենց առավելներով: Եւ այդ բոլորը մեզական մասնակց գեղով:

Դյուրահավատներն սկսեցին մտածել վառելիքի մասին:

Ասենք թե վաղը այդ գործարանները, հանկարծ մի կողմ բողած բյուրավոր դասառաքանությունները, իրենց դոմեր բացեցին մեր առջեւ եւ էլեկտրականության հույսալիս անջատումների ու զազի բացակայության դառնալուց մեզ հրամցին այնքան երազած լուսասուններն ու ջրուղիները: Ինչո՞վ միսի դրան գործի դնեն:

Այդ մտահոգությամբ դիմեցին նախարարների մասնակարարման առաջնության, ղվանալուց մեւ օնուրենի բաժնի վարիչ Ֆելիս Զահնազարյանին: Բախիս բերմանը նրա մոտ էր նախորդ օրը վաղիկակազից վերադարձած, նախորդ կատուցող նախի բազայի սեփական կողմից Գրիգորյանը:

Պարզվեց, որ վերջին մեկ ամսում հանրապետություն է բերվել ընդամենը 3000 տոննա բեցոյին եւ 5000 տոննա դիզելային վառելիք: Ի դեպ, բեցոյին կեղը բերվել է ավտոմոտորային սեղանի ղվարություններով: Եւ չնայած դրան, հավաստացին, որ եթե հանրապետության ավտոմոտորային հզորությունը բազականացնի, կարող են Դյուրահային կողակազի անհրաժեշտ անակությունը սեղանի վրա, որովհետեւ իր ի վիճակի են գնումներ կատարել:

Սիկոլայ Գրիգորյանը, որը 64 ավտոմոտորային կազմված բարայան դեկալարն էր, նեց, որ ցավով այդ ճանապարհն էլ երբեք իրեն չի արդարացնում:

«Մեր այդ անբախի դիմաց բերված բեցոյին ծովում մի կարիք է: Այնինչ, «Լաբեր»-ի քրթակիցն այնպիսի տղաբեցություն սեղանից, կարծես ամբողջ հանրապետությունը ողորդեցին բեցոյինով:

Երբ հարցի նախի մասին, որն Զահնազարյանը արձեղեց.

«Սերբ կամ վառելիք բերելը ես սալ որ դիվար է, իսկ դուր անվերջ նախի մասին եմ հարցնում: Որքան վառելիք բերել, որ դառնալուց բավարարեն: Այսօր մեր հիմնական խնդիրը նախի չէ, կարեւորը մազուրն է: Եթե անցած սարվա խիստ ծնող կրկնվի, ինչ միսի անեն, դեռ մազուր լուրենն կուտակված: Կարայաններն ինչո՞վ միսի աշխատեն, եթե զազի մասնակարարումն ընդհատվի: Մազուր լուրենն, զազի մուսն էլ ընդհատումներով է, իսկ ծնող մտեցնում է, նախի էլ մասնակարարների համար երկրորդական խնդիր է, հետո՞ւ էլ» մեկ դաժան ծնող միսի անցկացնել:

Զարց, ցավով, մնաց օրում կախված, եւ ֆանի որ «հետո»-ի դասախանը ոչ ոք չսկսեց, խորհուրդ եմ սալիս արդյունաբերության նախարարության գործարաններին ոչ նախաբան եւ ոչ էլ լամպ արտադրել, դիմացել են մեկ ծնող մուսի լուրի սալ, վերադարձների մեջ կծկված է լի կոյիմանակ, Ասված մեծ է, մի դուր որ վառելիք է, զուցե մի ուրիշը կլրանա...

ԼԵՅԼԻ ԴԵՂՈՅԱՆ

Արբեջանի լեզգիները ցանկանում են սեղանի իրենց հանրապետությունը

Երբ իրավունքների համար: Հակադաս աշխուժացել են լեզգիները, որոնք ուզում են հանրապետություն սեղանի Ռուսաստանի կազմում: Այս սարվա աղբիլի 6-ին ժողովուրդը դիմեց Ռուսաստանի ժողովարանին համագործակցելու լեզգիական հողերը Ռուսաստանի կազմում միավորելու դառնալուց: Դրան հետեւեցին ցույցերն ու հանրապետական Արբեջանի Կուսարի ֆաղափում եւ Դադաստում: Մայիսի 27-ին Լեզգիական ժողովրդական խորհրդի նախագահ Նարիման Ռամազանովն ու «Մաղվալ» բարձրան նախագահ Գ. Արդուտահիմովը դիմում հղեցին Ռուսաստանի, Արբեջանի եւ ԱՊՀ երկրների նախագահներին եւ Գերագույն խորհուրդների նախագահներին, որով մեզում էր, թե դարաբաղյան դասերազմ են ներ-

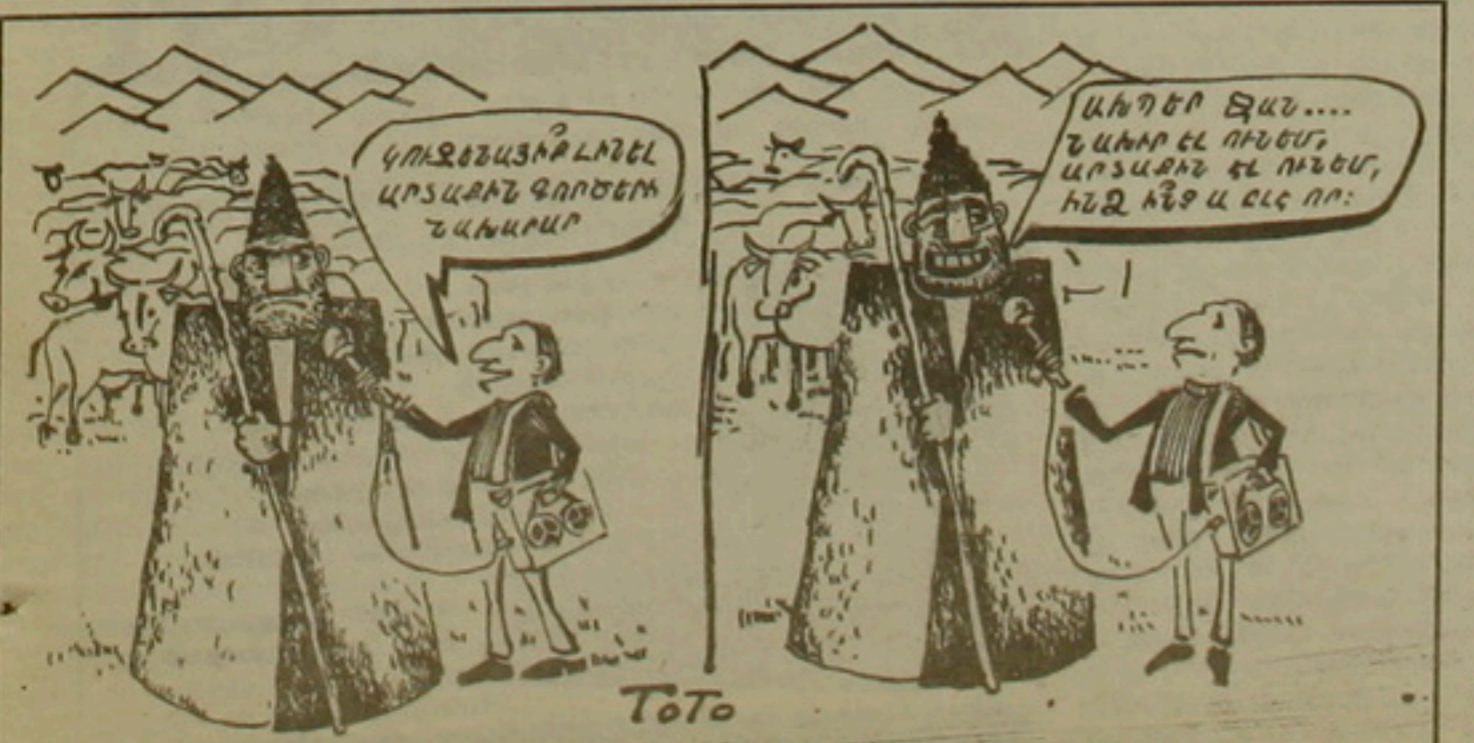
բազմում Արբեջանի ժողովուրդները, այդ բովում լեզգիները: Այդ բանը բույլ չսալու նպատակով նրանք կոչ էին անում կարգավորել հակամարտությունը եւ լեզգիներին Ռուսաստանի ֆաղափությունը: Դսկ Կուսարի եւ Կուսկաբենի բույսներում լեզգիները մեծամասնություն են կազմում: Տարբեր սկսվեցին, լեզգիների բովը մոտ 800 հազար է, չնայած Արբեջանում նրանց անձնագրերում ազգության դիմաց գրվել է արբեջանցի: Ժամանակի ընթացքում փակվել են նրանց ազգային դրոշմները, նրանց չէին վերցնում կարեւոր դասերներում, կեղծվում էին մարդահամարի սկսվածները, ոչնչացվում մասնակարարությունն ու ազգային մշակույթը, ինչպես օրինակ Բախի «Լեզգի մկիթը»: որը հիմա կոչվում է 12-րդ դարի արբեջանական մկիթ: Լեզգիների հետ նույն ճնշումների են ենթարկվում նաեւ լեզգիական «Եսիդալ» խմբի ժողովուրդները խիստալուցներ, խրիզներ, բույսիսիցիներ, ինչպես նաեւ ուղիները, ցուխուրները: Դարաբաղյան դասերազմում նրանցից կազմված խմբերն ուղարկվում են աննախազգվոր սեղանի դառնալուց քնդանոթի միս: Լեզգի գիտակցիկներից Եսիդալ փախչում են Դադաստ, բացել կամավոր գերի հանձնվում:

Ինչ վերաբերվում է հանրապետություն սեղանից, լեզգիները 1991 թ. սեղանից 21-ին Դադաստի Կաստանից գյուղում սեղանի ունեցած 3-րդ համագային համագործակցում հոշակել են Լեզգիական Հանրապետություն Ռուսաստանի կազմում: Պայքարն այդ ուղղությամբ բարունակվում է:

Անցած կիրակի, հոկտեմբերի 18-ին սեղանի ունեցած Կովկասի ժողովուրդների համադասություն խորհրդարանի նիստը որոշում է կայացրել դասավորություն ուղարկել Բախ Արբեջանի ղեկավարության հետ ֆնտարելու լեզգի ժողովրդի խնդիրները, որը Ռուսաստանի եւ Արբեջանի միջեւ դասական սահման հաստատելու դառնալուց երկու մասի կրթականի: Այդ դեղատնային, գնում են դասգամավորները, լեզգիներով հոծ բնակեցված վայրերում դարձնալուց իրարություն կսեղանի:

Լեզգի ժողովրդի չորտղ համագործակցող նույնների սկզբներին մտադիր է ֆնտարել սահմանային խնդիրները: Չի բացառվում, որ համագործակցում խոտ կգնա Լեզգիական Հանրապետության սեղանի հանրապետության մասին:

Դարաբաղյան բարձրան նպատակն են Արբեջանի ազգային փոքրամասնությունների զարթոնքին, որոնք սկսել են դառնալուց ի-

Երբ Արցախյան բարձրագույն սկզբներին, դեռևս բուն կոմունիստական վարչակարգի օրով, լուսավորության նախկին նախարար Միսաք Ղազարյանը մի ժամանակյա որոշումով սահմանեց, որ Հայաստանում հայ երեխան ղեկավարվում է համախիթ բացառապես հայկական դպրոց, հիշում են, թե ռուսական դպրոցներից մեկի օտարացած մի ուսուցչուհի ինչպես էր ստատուում:

«Մոյասե՛՛, մերոն՛ դեռ կգան»: Այն ժամանակ ես չէի կարող դասկերպել, թե այդ մերոն՛ը օտարի իշխանությունը, նորից կարող է գալ, սակայն այսօր, երբ բոլոր դուրսներում աղաղակաբար լսված միտում են սեփական, ցավով միտում են սեփական, ցավով միտում են սեփական խոսքերի մարգարեականությունը:

Չհասնելով փոխարինեցին Մախարովով: Յոնանեն Լեվիտովի, Կարին Էփիմի, Աննա Յակոբյանի, Արմին Վեգների չափ մեր ազգին օգնության հասածներ չկան, բայց մի՞թե ղեկավար է հենց մայրաքաղաքի կենտրոնում (հոգեբանական կենտրոն) ազգային ինքնագիտակցությունը կենտրոնում ունենալ օտարին, ինչպես է այդ օտարը մեր լինի: Մենք չենք կարողանում գիտակցել, որ կենտրոնը մենք ենք Երջառաջված մեր բարեկամներով: Մախարովովի պարտքը պարտք է, որն ընդհանրություններ ունի օտարին չլինողներով, մեր տունը, հայրենիքն օտարի հետ կիսելու աղետաբեր հեղափոխության հետ:

Նույն երեւոյթի վկայությունն է նաև այն, որ վերջերս նորից սկսեցին փակվել մեր ազգի լավագույն մտավորականներին մեկին Ռաֆայել Իսխանյանին, այն աստիճանի, որ կոմունիստական Կարգից Միջախոսքի իրեն իրավունք վերադասեց Իսխանյանի ղեկավարմանը: Իսխանյանը դիրքումն անվանել «զավառական հայրենասիրություն»: Մի՞թե հենց այս հանգամանակը չի վկայում այն վաստի մասին, որ չկա ներքին մտավորականը:

Պրոֆեսոր Միխայելյանը, որդես

առողջներին է, եւ քարի եղբ ոչ թե հայնոյն վաստակաւ մտավորականին, այլ հերել այն, չէ՞ որ, այնուամենայնիվ, դասաւարտ եւ: Այլապէս Եւրոպայի մերկաւարանոց եւ կոմունիստի ոչինչ չառող ճառից հասկած է հիւստիւն Չեր հետեւալ միտքը: «Այսօր աշխարհում ոչ մի փոքր ազգ (եթե «փոքր ազգ» ասելով ի նկատի ունենալ հայ ազգը) սխալվում եւ, մեղմ ասած, մենք բերես փոքրաբիւլ ենք, բայց ոչ փոքր- Մ. Հ.) եւ փոքր դեմաքրայն առանց որեւէ մեծ ղեկավար կամ ղեկավարութեան խմբակցութեան հանդեպ ունեցած փոքրաբանական կողմնորոշման չի կարող գոյատեւել: Անդամաւարտութեան կիներ հակառակ ձեւով մտածելը»: Պրոֆեսոր, ինչո՞ւ եւ Եւրոպայում ոգեւորութեան, սեփական ուժին աղաւթներուց ազգին զրկելու: Կողմնորոշումը ղեկի լինի ժամանակի մեջ քեզաղված ազգի կենսական Եւրոպայում, եւ փոքրաբանական խաղ, իսկ դուր եւ մեր Եւրոպայում ոգեւորութեան անկեղծորեն եւ Եւրոպայում այն դարձնելով ազգային հիվանդություն: Առողջի կողմնորոշումը ինքնորոշումն է կողմնորոշումը դեղի սեփական ազգային եւ: Դուր դասաւարտ եւ եւ կարող եւ նայել

բարձրությունն իրականացնել նույն չափով, ինչը եղավ, երկրորդ՝ Մուսա լեռան, Մասունի, Վանի նման գոհեւ կայանի, բայց կիրկվեցին, գլխովին չէին կործանվի, չէին դասարկի մեր հայրենիքը:

Հաւաստի են նախ միայն ուժեղի հետ, կենաց եւ մահու կողմի եւ լաւի հետ, իսկ խեղճին, մուրացիկին ցավակցում եւ արհամարհում են ընդամենը: Եվ եթե «բարեբաղ հայերին ջարդում են սկսած 11-րդ դարից», դա դեռ չի նշանակում, թե մենք մեղք չունենք: Հիմա էլ, եթե հայ երիտասարդները Իսրայել Օրու եւ մյուսների նման Արցախում կռուցնու փոխարեն մի-մի աղերսագիր վերցրած չափափոխեցին աշխարհը, էլի կկոտորեն: Մենք էլ նույնը կանենք, եթե դիմացներս ուժ չեստեղծեմ: Վերջապէս ե՞րբ է վերանալու մեր միջից ազգային ռոմանտիզմը:

Եւրոպայում է, որ մեր ճշմարիտ մտավորականներից Լեւոն Հախվերդյանն է կողմնորոշումների ղեկավարող է: Նա էլ Իսխանյանին մեղադրում է. «Ինչո՞ւ եւ բյուրիմացութեան մեջ գնում ժողովրդին, թե հենց հայությունն ինքն էր իր եղբրական կոտորածի դասաւարտը»: Պարոն Հախվերդյան, նորից կարդացե՛ք Իսխանյանին, արդո՞ւր դասաւարտ է նա համարում: Պարոն ոչ, բայց որ մենք էլ ունենք մեղքի մեր ժանգալի բաժինը՝ փաստ է: Թուրքը համարձակվեց, կրկնում են, կոտորել անողաւորան մեր ազգին, որովհետեւ դաւաճեցին իր կողմնորոշումը ռուսական քաղաքական Եւրոպայում էին ռուսական հրամանատարության հրահանգներին, իսկ Ռուսաստանի ղեկավար Հայաստանն առանց հայերի, կազակներով բնակեցված, սա էլ հոռու փոխարինի հոչակալոր հայաւարտությունն է:

Նույն սուցել են ռուսական կրթություն, որ դասաւարտ էին հասցալու անել Պուլիցի կիսանդրու համար (ոչ թե հայազգի հերոսներին «հակասովետական» դիտարկումը անարժան էր փելու), որ մինչեւ հիմա էլ Հայաստանում ռուսերեն են հաղորդակցվում, չեն հավաստում, թե ինձ ու Բեգնից ավելի լավ գիտեն ռուս մշակույթը, ավելի լավ են զգում ռուս այդ հարուստ մշակույթում ամփոփված ռուսական ոգին եւ Եւրոպայում:

Այդ դեղումը ղեկ է Բաֆթուն հակառակ, հակաաւարտի, հակադասիկ եւ վերջնահաւան հակառուս համարել (այս տղերքը Եւրոպայում է հենց ռուսացման վանագի առաջն առնելու համար) հետեւալ տղերի համար, որ ավելի խիստ են ասված, քան Իսխանյանինը. «Մայրենի լեզուն հեզգիտե մեռնում էր, մեռնում էր նրա հետ եւ ազգությունը: Եւ դա մեզն է Հայաստանի իսկական մահը: Հայր կորցնելով իր լեզուն, կլուծվեք, կանհետանաւ այն ազգերի մեջ, որոնց լեզու խոսում էր: Վանագի մեծությունը սարսափելի էր: Եւ մեծ Հայրապետը աշխարհը վանգի առաջն առնել: Նա գիտեւ, որ հայր կորցնելով իր անկախությունը, մի ժամանակ դարձաւ կարող էր անկախություն ձեռք բերել, եթե ազգը կենդանի կմնար: Բայց հայր կորցնելով իր լեզուն, կղաղարեւ աղբի իրեն առանձին ազգ. նա կլինեւ հույն, ասորի, դասիկ կամ այն ազգերից մեկը, որոնց լեզու խոսում էր, այդ մեծ չարիքի առաջն առնելու համար ձեռք առնել ժողովրդի կրթության գործը: Հարկաւոր էր ամեն ինչ հայացնել, ամեն ինչ ազգային դարձնել»: Դուր քանաւոր եւ, դարձն Հախվերդյան, դասն էւ այս տղերքը, նույնն առնում եւ նախ այդ տղերի մասին: Համաձայնեմ, սրանք ավելի խիստ են, եւ եթե լինեիք Բաֆթու ժամանակակիցը եւ նրան մեղադրեիք ռուսացումը, ռուսական իշխանությունները, ձեռք մեղադրանքը հիմն ունենալով, մեզ կզրկեին Բաֆթի ունենալուց: Այստեղ է, որ ղեկ է Իսխանյանի կոչած լքությունը:

«ՄԵՐՈՆԵ ԴԵՐ ԿԳԱՆ»

Երկու հակադիր մայնությունների վեճը Եւրոպայում է: Այսօր դրան մասնակցում է երիտասարդ մանկավարժ, լրագրող ՄԻՔԱՅԵԼ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

հայ սովետական դասաւարտ ամենամեծ հարձակումը գործում է «Երրորդ ուժի բացառման օրենքի» դեմ: Ես չգիտեմ, թե որն, որդեք սուրի ժառանգներն ինչ դրոշմ են հանձնել «հայկական», թե ռուսական (չնայած ինքը գալաղից է եկել Բաղաթ), սակայն լավ կլինեւ, որ իր հայրենեւզ գրված հոդվածից նախ քան որ ռուսական կարգաւորները «դասաւարտների մոտ կարող են միայն մտնել առաջացնել», «...կիսում են նրա գնահատականը» եւ այլն), երկրորդը աղաւթնական դրոշմներն իմանաւ, որ Ռ. Իսխանյանն այլեւս «համալսարանական դրոշմներ» չէ, քանի որ իր նման 37 «զինական» դեռեւս ամուսնը նրան «զրկել են» այդ «դասաւարտ» կոչումից, որի մասին, համար նրան աւակերտած հանրապետության նախագահից մինչեւ քաղաքապետ Մախարովին ու դասաւարտների եւ ճշմարիտ հայ մտավորականների, ինչպէս նաև հայ մամուլի, լուր են բոլորը, երրորդը ղեկ է դրոշմները վերջապէս համակերպել այն մեքի հետ, որ 37 թիվը այլեւս չկա, եւ որ իր 37-աբույր «բուրժուազարներին արդարացնող» ցուցմունք-դիտակը այնքան էլ գործում չի լինի չի կարող:

մեր հարեւան Ադրբեյջանին, թե վերջին շուր քաղաք ընթացում նա Բաղաթ» անգամ փոխեց եւ դեռ կլիտի իր կողմնորոշումը եւ հաղթանակը հենց նրան է, քանի որ կողմնորոշումը բոլոր երկրների համար հաղթանակ է, խոստանալու միջոց, եւ ոչ երբեք ազգի միս եւ արյուն, ինչը դուր եւ ձեռք բերելու վարձում եւ ներառելու առանց այն էլ այդ պիտու է հիվանդ մեր ազգին: Չեւ կողմնորոշում կոչվածի հիվանդագին երեւոյթ լինելը փաստում եւ ինքնեւզ մացածին, ազգին անյացնող մի սուտ եզրակացութեամբ. «...ընդամենը 2-3 ամիս առաջ բուրժուական գործերն արդեն մեզնու էին Հայաստան, եթե չլինեիք Եւրոպայի կողմի եւ Բուրժուազար հայաւարտություններ...»: Նորի՞ց Քեռու խրճիտակը: Իհարկե, դուր ձեզ աղաւթագրում եւ, իսկ եթե անկեղծ լինեք սիրաւանում եւ ներկա իշխանութեանը զրկելով, «Մա, հարկաւ, ամենին չի նշանակում արհամարհան սեփական ուժերի, սեփական քանակի սեղծման հանդեպ, ինչպէս որ փաստներն ցայտը վարվել են իշխանութեանը»: Կարծում են, Եւրոպայում ինչպէս, թե ինչպէս են ցայտը վարվել իշխանությունները, բայց մեղաւորում եւ արդարաւոր դեմ:

Յավալի է, որ Լեւոն Հախվերդյանն է սխալ ու հիվանդագին ընդունում երրորդ ուժի բացառման սկզբունքը Իսխանյանին «բողոքով» Մեղին ու ողջ Չանգեզուր խաղաղության դիմաց հանձնելը: Մի՞թե կարելի է:

Եւ մի՞թե կարելի է Իսխանյանի «Հայ մտավորական, հասկացիր վերջապէս, որ Հայաստանում հայի կողմից հայերին ռուսերեն կամ այլ օտար լեզուով ասված ամեն մի խոսք, թեկուզ «ամենաազգասիրական», ամենակարգաւոր ու ամենախելացի քաղաքացի, դեղի մահ սանող բոյն է հայության համար, որ Հայաստանում հայի կողմից հայերին ուղղված ռուսերեն կամ այլ օտար լեզուով ամեն գիտ, հոդված, նամակ, գրություն անդունդ իջնող այն սանդուղի մի նոր աստիճանն է, որը հայությունը դեղի վերջնական կործանում է սանում» խոսքերը դիտել որդես հակառուսություն: Այդպէս միայն ԿԳԲ-ում էին կարծում: Պարոն Հախվերդյան, այն հարյուր հազարավոր հայերը, որ Հայաստա-

նում սուցել են ռուսական կրթություն, որ դասաւարտ էին հասցալու անել Պուլիցի կիսանդրու համար (ոչ թե հայազգի հերոսներին «հակասովետական» դիտարկումը անարժան էր փելու), որ մինչեւ հիմա էլ Հայաստանում ռուսերեն են հաղորդակցվում, չեն հավաստում, թե ինձ ու Բեգնից ավելի լավ գիտեն ռուս մշակույթը, ավելի լավ են զգում ռուս այդ հարուստ մշակույթում ամփոփված ռուսական ոգին եւ Եւրոպայում:

Այս հալածանքները, էժան վրիժառույթները մեր «վերափոխված» մտավորականները Եւրոպայում են կոմունիստի Եւրոպայում փոխելով հեռականի Եւրոպայում, վաղը (եթե ոչ այսօրվանից) դաւաճեցանք, քանի որ դեռ իրենց «մերոն» ի ժամանակն է:

Հավանաբար Իսխանյանը հանրությանը կասի այն բյուրիմացության մասին, թե իբր ինքը հեղինակել է Վ. Միխայելյանի հարգաւոր կուսակցությանը նվիրված «ԽՄԿՊ 20-րդ համագումարի որոշումների ու նյութերի պրոպագանդան գրադարաններում» ձեռնարկը: Սակայն ամոր է, որ Եւրոպայում 68 տարի առաջ իր կյանքի 40 տարին եղած կուսակցությունից, որի Եւրոպայում ինքի էլ հասել: Այն աղբյուրը, որից ջուր են խմում, դրոշմներ, քաղ չեն գցի: Իսկ դուր, որ ընդամենը 28 տարի կոմունիստ չեք եղել, ինչու քաղաքական մագնիսական մեջ մեղադրում եւ այդ կուսակցության կողմից հալածված Իսխանյանին, ամոր է:

Երրորդ ուժի բացառման գաղափարն ամենին էլ Իսխանյանինը չէ, այն աշխարհի ուժերինն ու

«Ազգ» քերթի համակարգչային ծառայությունը կատարում է

Apple Macintosh

համակարգիչների սեխնիկական ուսուցիչ ստատակում

Դիտելով մեզ, դուր կարող եւ ձեռք բերել հայրենի ավետման տղադարձի:

«Ազգ»-ի համակարգչային ծառայությունը ընդունում է նաև

- գույազգների
- խոհրդանիշների
- ֆիլմային նշանների
- կնիքների
- հրավիրանքների
- սարքեր սեխակի ազգագրերի
- եւ ընդհանրապէս, համակարգչային ձեւաւորման դասաւորներ:

Դրանք կկատարվեն ձեռք բերուականաւոր քաղաք

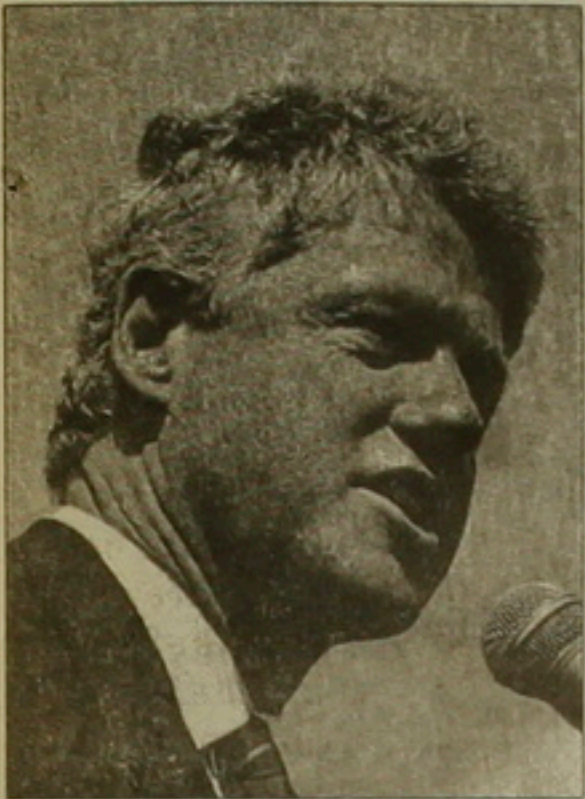
Մասնաւորաւոր:

Դասըն, երեւան, Հանրապետութեան 47, «Ազգ» քերթ, Թ 58.1841, 56.2863

Ռամկավար ազատական կուսակցությունը թիկունք կը կանգնի նախագահական ղեկավարության Բիլ Բլինթոնին

Ինչպես հաղորդել էինք, ՌԱԿ Մ. Նահանգների գոյգ Երջանակները առանձին կոչով դիմել էին ամերիկահայ բնակչությանը, որ ամերիկյան նախագահական առաջիկա ընտրություններում իրենց ձայնը տան դեմոկրատ Բիլ Բլինթոնին: Ստեղծվել է կոչը:

Միացյալ Նահանգներում Ռամկավար ազատական կուսակցությունը Արևելյան Երջանակի և Կանադայի Երջանակի վարչությունը, եւ Արևմտյան Երջանակի Երջանակի վարչությունը կը յայտարարեն, թէ նեցուկ կը կանգնին Արևմտյան կառավարիչ Բիլ Բլինթոնի նախագահական թեկնածուական և կոչ կընեն ամերիկահայերուն, որ նոյեմբեր 3-ին իրենց քվեները տան Բլինթոն-Գորգանին:

Այս որոշումը մեկ յսակ արտայայտություն է խոր յուսալարությունից և դժգոհությունից հանդիպելով ընտրությունների արդյունքին և նախագահ Զորջ Բուշի ֆառամայ Երջանակի վարած ֆաղափառություններին: 1988-ին ամերիկահայ համայնքը մեծ ակնկալություն ուներ նորընտիր նախագահին, մասնատարար Մ. Նահանգներու Կոնգրեսին կողմէ Յեղատարածության քանակները որոշեցին հարցով: Անկախ ձգտելով Յեղանայի, Կալիֆորնիայ մէջ նոյն տարին իր կատարած խոստումը, նախագահ Բուշ Երջանակի հաղթանակեցաւ Երբեք չի եւ Ներկայացուցչական Տեղակալները կողմէ Յեղանայի քանակները:

Հիստորիան Հայաստանի մէջ 7 դեկտեմբեր 1988-ին դասահած երկրաշարժէն ետք Մ. Նահանգներու կողմէ եղած օգնությունը Եւս Ես մնաց ուրիշ երկրներու կատարած օգնությունէն, մինչ ամերիկեան անկախ մարդասիրական կազմակերպություններ զիրար գերազանցեցին վերատրոններուն տառապանքը մտնելու իրենց որոշումին մէջ:

Մինչ նախկին Խ. Միություն մէջ դեղի ժողովրդավարութիւն առաջին փայտը կառուցել փոքրիկ Հայաստանի մէջ, 1988-էն սկսեալ, նախագահ Բուշ և իր վարչութիւնը թեքեցան գնահատելու այս խիստ կարեւոր արարքին կարեւորութիւնը: Պահուցելով կեղծ առարկութեան ետին, թէ իր վարչութիւնը գործ կ'ունենայ միայն Մոսկուայի «օրինաւոր» խորհրդային իշխանութիւններուն հետ, նախագահ Բուշ լուսանցի վրայ կ'աւտրական դիտողի դիրքը որդեգրեց, մինչ հայեր կը քանակուէին և կողմիս ուժ կը գործածուէր ֆանդիքը համար ժողովրդավարական ուժին բողոքողը Հայաստանի մէջ:

Գործունեայ եւ հոգածու նախագահ մը ուժգորէն եւ աներկ դիմի կերպով գորավիզ տիտի կանգնէր արցախայեան ֆալարի փորձին փերելու 70 տարիներու

բռնադատութեան եւ հալածանքի լուծը: Դարձեալ նախագահ Բուշ լուծ մնաց, եւ ամերիկահայ Երբեքները ֆանդիքու հայկական դասները:

Վերջին վեց ամիսներուն, սեւեռելով իրենց նայուածը նախագահական մտայնութիւններուն, Բուշի վարչութեան դաստիարակները Մոլիսակ տան մէջ երկու անգամ հանդիպում ունեցան ամերիկահայ համայնքի ներկայացուցիչներուն հետ, սակայն միայն սեմալը խօսքը է որ անոնց հրահանգները:

Հակառակ խոստումներու եւ յայտարարութիւններու, Միացյալ Նահանգներ յունիս երեւանի մէջ բնակող դեպուտան մը, մինչ Բուշի վարչութիւնը Եւստոյց դեպուտան մը դրկել Բաբու: Վարչութիւնը ամբողջ տարի մը ստասեց, Հայաստանի անկախութեան ի վեր, մինչեւ որ կամաւոր աշխատարար (Peace Corps) դրկել երեւան:

Անա Բուշի վարչութեան յորս տարուան աշխատանքի հաւանցուցակը Հայկական ցեղատարածութեան եւ անկախ Հայաստանի հետ դիտանագիտական կապեր հաստատելու կառակցութեամբ:

Մեծ կը հաւատանք, թէ ամերիկահայերը կրնան վստահիլ կառավարիչ Բիլ Բլինթոնի զխաւոր խոստումին, թէ սերտորէն ոյիտի աշխատի «հայ ժողովուրդին հետ որ յառաջ տանի իրարար ազգի մը վերականգնումը»: Մեր դատարականութիւնն է սերտորէն աշխատիլ առաջայ վարչութեան հետ, ներկայացնելու համար Հայաստանի Հանրապետութեան օգնութեան մեծադարձակ ծրագիր մը եւ թելադրելու գործնական եւ արդարաւստի միջոցներ լուծելու համար Արցախի տագնապը: Մեծ վստահ ենք, որ փոխարար յարգանքով եւ համագործակցութեամբ կրնանք Եւս քանիս իրագործել Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Ամերիկայի համար:

Կառավարիչ Բլինթոնի յայտարարութիւնը Ամերիկայի համար քարտեհն է և հեռախոս ծրագիր մըն է սեփական վերաբերման ցնեցումները: Իր կարգախօսը եղած էր եւ ոյիտի Եւստանակէ ըլլալ «գործ, գործ եւ գործ»: Առանց նոր Եւստանակէ ղեկու միջին դասակարգին վրայ, կառավարիչ Բլինթոնը կը խոստանայ սեղծել հաստատի մը մը ազգային վերացայն ցնեցութեան մը համար:

Խորհրդային Միութեան ֆալարուով ծագեցաւ խաղաղ գոյակցութեան նոր Երջան, եւ կառավարիչ Բլինթոնը լրջօրէն ոյիտի փորձէ սեփական խաղաղութեամբ մը գոյելու աշխարհի ազգերը: Արկանտաս նահանգի կառավարիչը կոչ քրա փոփոխութեան թէ ներքին եւ թէ արտաքին: Իր դասգամին մէջ յոյս մը կայ աղտասին եւ ոչ առանձնաբերեալ դասակարգին համար. յոյս կայ ցնեցութեան վերականգնման եւ նոր յանձնառութեան մը հիմնական արժէքներու հանդէպ, որ այնքան քանակազին է այս մեծ երկրին ֆաղափառներուն համար:

Հետաքրքր կոչ կընենք մեր համայնքի բոլոր անդամներուն իրենց ֆունդիքով գորավիզ կանգնելու կառավարիչ Բիլ Բլինթոնին եւ Էլ Գորին, երեքաքի 3 նոյեմբերին: Բուշարկե են վտախոսութեան համար, ֆունդիքն յոյսի համար:

ՌԱԿ Արեւելեան Ամերիկայի եւ Կանադայի Երջանակի վարչութիւն ՌԱԿ Արեւմտեան Ամերիկայի Երջանակի վարչութիւն

Վրաստանում Չեր նախագահական վարչության արդյունքները բավականին հակասական են: Վասարանդները ձեռք են բերել Վրաստանում են որդեքս քանակեք, որը Վրաստանը հասցրեց կործանման:

Եւս երեւոյթին, բոլոր Եւս Եւս մոտացան իմ ալիտի անցյալը: Երբ Եւստանդն ԳԱԿ-ի նախագահ էր, եւ քան նեքեքի, իսկ այնուհետեւ Վրաստանում մարդու իրավունքի դաստիարակութեան գործունեության համար արտաքին վեքի: Չէ՛ որ եւ էի ԵՄԿ-ի անցաքելու առաջին հանրաքելի, ինչպեք նաեւ առաջին ազատ ընտրությունների նախաձեռնողը:

Բայց չէ՛ որ քրիտիկայն ընդդիմությունը Չեք վրա հարձակվեք այլ դաստանով:

Իմ դեմ խոտովություն կազմակերպեք Մոսկուան: Անկախության հիսկուովից հետո Ռուսաստանը չէր քանցնում իր աքրեքիությունը Վրաստանի նկատմամբ: Ամերիկյան քերքելից մեքը հաղորդեք, թէ խոտովարները Գորքայովից եւ Եւստանդնից ստացել են 65 միլիոն ուրկի: Իսկ որտեղից ձեք քերքելիցն ձան ու քերքե ստասաքիությունը, հրասայեք եւ «Կալաքեքիկով»-ի վերքին նմուքի ալտուսանքը, որոնք օգսաքորք վեքին նախագահի նասալարի գրեքի ժամանակ: Պարք քան է: Անհրաքեք եր Վրաստանը նորից ներքաքել Մոսկուայի ուղեքի մեք: Դրա համար, ինչպեք Աքրանսանում, գսան նոր Նաքիքուլա Եւստանդնեքին: Նա կասարում էր վարագուլի դեք: Նրա միքազգային հեքիսկությունը մեք է սակայն իրական իշխանությունը դասկանում է սեքի մաքիային:

Ինչու՞ են Չեք քանակեք անվանում:

Չոքեք է մոտանալ, որ այն ժամանակ, երք եւ իշխանության գուլի էի, Վրաստանի մեք մասում աննախաքեք անարքիա երք իրում, դեքսության հեքիսկությունը հասցվել էր կործանիլ հարվաք: Օսերի անքասողական ձգսումները հաղքահարելու համար անհրաքեք էր ուքեք իշխանություն, որը ընդունակ կլիքեր խանգարել երկրի ֆալարմանն ու փլուզմանը:

Սակայն չէ՛ որ հեք Չեր ֆաղաքանությունը փոքամասնությունների նկատմամբ քաքիսական անվանվեք, քանի որ քաքսանում էր նրանց բոլոր իրավունքները:

Պասահական չէ, որ փոքամասնություններն ընքոստացան հասկաքեք այն ժամանակ, երք

ՆԱՏՕ-ն եւ Վրաստանի իրադարձությունները

Ռոյքը գործակալության քրաքիքը ՆԱՏՕ-ի նսավար Բրոսեքից հաղորդում է

Հոյսիսաքսանքայն ուլիսը լրջորէն անհանգստացաք է Վրաստանի կրիքներով, եւ մի Եւստանակէ-ներ վկայում են այն մասին, որ Արեւմուտքում հոտեքստեքն են նայում նախկին խորքային հանքոքությունների կոքից իրենց առքե կանգնաք խնդրների եւ հակամարտությունների լուքմանը: «Մեք խորքայն անհանգստացաք ենք, հայտարարեք ՆԱՏՕ-ի գլխավոր ֆարտուղար Մանքիքեք Վրոքները լրագրողներին: Եւ գսնում են, մեք առանց այլ էլ քալականի հակամարտություններ, ձգնաքման եւ դասերաքման ունեք Աքսանքայն Երջանում: Նորերը մեք հարկավոր չենք»:

Մինչեւ հիմա ՆԱՏՕ-ն հրաքարում էր «սաքր դասերաքում» իր նախկին հակաքաքողների անվանգոքայն երաքիքներ կամ ուղանական օգնություն հասկացնել եւ նախքնքում էր միքնոքական առաքիությունները քողնել ՄԱԿ-ին եւ ԵԱՀԿ-ին:

«Իմ անվան ետեւում քաքնվում են ելուքակները»

Չվիաղ Գամսալուրդիայի հարցաքոյքը քրանսիական «Կոքիքին ոչ Պարքի» քերքին

Վրաստանը մարահարվեք նեքեք Մոսկուային: 1991 թ. ձոտան ինք հեքոքայնեք Գորքայովը եւ առաքրեք սոքոքաքել միոքեքնական դասմանաքը, որն այն ժամանակ նա դաստանում էր: Իմ հրաքարելուց հետո նա ստանաք. «Դե, այն ժամանակ կքսեքնք, թէ ինչ կկասարվի Հարաքային Օսիայում»:

Եւ ընքուքի ձայների 87 տկոսով, ինչը միքազգային դիտողների գեքիոյքներում կոչվեք ազատ ընտրություններ: Այն Երջաններում, որ քեքկվում էին՝ ազգային փոքամասնություններ, իմ կողմնակիքների տկոսը ամբողջությամբ նոյնն էր: Իմ ֆաղաքանությունը փոքամասնությունների նկատմամբ համաքոք կարելի է անքիքել այսպեք. ինքնավարությանն այն, անկախությանը ոչ:

Քրիտիկի կեքսոքնական իշխանությունը Չեր կողմնակիքների վրա է դնում դասաքիսանսքությունը Վրաստանի արեւմուտքում Մեքեքիայում իրող ելուքակության համար: Ասում են,

«Տրանս քրեք» գործակալության հաղորդման համաքայն, այս տարվա հունվարին Վրաստանի խորքարարն էքնի արյունաքի գրոքից եւ արտաքելուց հետո նախկին նախագահն աքրում է Չեքնիայում, իր կնոք՝ Մանանայի, եքնու եւ որդիների հետ: Անկախության ձգսող մուսուլմանական այլ փոք հանքաքեքության նախագահ գեքեքալ Դոլքաքեք նրա քրամաքոքայն սակ է դրել մի հարմարաքեք տուք Գրոքնու կեքսոքնում: Մուքեք դարաքաներից ազատ է միայն Դոլքաքեքի անվանգոքության քաքնի քեքի՝ «Լինկուք»-ի համար: Պարքեքը եւ քեք մեք տուքը լեքիքեքուն են ալտուսաքալոր մարդկանքով, որոնք իուքարկում են այքելուքեքն եւ աքրա ուղեքնում «քեքության ուքեքղեքակարքի» աքիսաքեքնաքը: Արդեք ինք ամիս ոչ Գամսալուրդիայն, ոչ նրա երեքաները փողող դուքս չեն գալիս: «Չեքնիայի անվանգոքության ձոտայություններն արդեք կանքել են մահաքիքոքի մի քանի դեքի», հալքսում է նախկին նախագաքը: «Ասոքայ վրագական կառավարությունը» վաքաքեքը եւ խորքարարն նախագաքը, սեղաքուքել են «Կովկաս» հոյրանքի երկրող

թէ Գուք եք կազմակերպել գեքնի փոքաքոքումը Վրաստան:

Դա անքեքքոքություն է: Եւ ոչ մի Եւստանդն չեն քիքնաքալարում, իսկ Վրաստանում առանց այլ էլ Եւս գեքն կա, եւ կարելի կկա Չեքնիայից քերել: Ազգային գվարդիայի իմ կողմնակիքները մնացել են Վրաստանում, սակայն ինք այլեւս չեն եքքարկվում: Նրանք կազմել են խքքեր, որոնք գործում են մեքը մոսից անկալս: Պասահում է, որ ելուքակները գործում են իմ անվան ետեւում: Երք դոք կարծում են, թէ Վրաստանում կա ժողովրդավարություն, գնագեք Մեքեքիա, որտեղ իսկական քարղ է սեղի ունեքում: Չարա Իոսելիաքնու գորքերն անդաքիք կերպով հանքագորքություն են կասարում խաղաղ քեքկության դեք: Միլիքիոքները կողոքսում են՝ քնաքդեքը գեքնու համար: Քրիքիսոքում հալաքում եւ քան են նեքում իմ կողմնակիքներին եւ նրանց ընսանքների անդամներին: Հեքալիքությունը մոքեքում է:

հարկում, որի Երջաքայնը հսկում են գեքնուքական համաքգեքսով անքնք:

Հոյրանքի սրաքում վաքաքովող «Վրաստանի երկնի եքրն» ընդդիմաքիք Եւստանդնեքը լուք է սեքնում սեղական մամուլի աքակցություն: Եքրի էքրում Գամսալուրդիան հրաքարակում է իր հրամանաքերը, նեքանկում խորքարականներ եւ մեքկաքնում թեքիքիսոքում «իշխանությանը քոքսիքաք քաքիսական խունսային»:

«Կա նախագահության միայն մեք թեքնաքոք: Պարք է, որ անսահման եւ իսկվող իշխանությունը կիքնի Եւստանդնեքի՝ կայքեքական վարելաքեքրով վրագ ժողովրդի այլ դահքի ձեքում: Վրաստանի ոյնչաքում է սպաքնում», գրում է Գամսալուրդիան վրագ ժողովրդին ուղղվաք իր կոչում: Այն մասին, թէ կաղ կա՞ կովկասայն մուսուլման «կանալոքերի» հետ, որոնք ժամանել են Չեքնիայից Աքիսաքիայում վրագական գորքերի դեք դայքարելու համար, Գամսալուրդիան հալքաքեք, թէ «Նրանց հետ ոչ մի կաղ չունիք»: Աքիսաքիայում դասքեքաքմի մասին հիքաքակեքիս նա հանքարծաքաքալ եւ հայտարարեք, որ «այլ Երջանում ինքը ցանկանում է միայն խաղաղություն»:

Վերջին ժամանակներս արքազները մի Եւստանակէ հարվաքման հասցրին Վրաստանի կառավարության գորքերին: ՆԱՏՕ-ին անհանգստացնում են ոչ այնքան քալուքները, որքան այն հնարավորությունը, որ արդյունքում Ռուսաստանը կարող է ներքաքել Վրաստանի հետ դասերաքմի մեք, եւ հակամարտությունը կձաքալքի: Վրաստանը ձգսում է, որ իրեն հանքնեն ռուսաստանյան քանակի գեքնաքերը, որը գեքնում է նրա սարքում: Մոսկուան ընդգոքում է, որ կդաքեքանի իր օրինական Եւստանդն: «Սեքոքում է մի սոքալություն, որ նախկին Խորքային Միության ոչ հարաքային կեքն այնք կրակի մեք է, նեք ՆԱՏՕ-ի դիվանագեքներից մեքը, մեր ալքի առաք աքում է այլ հոքիի տարածման վաքնը»:

Չվիաղականները դաստան են դաստանել Վրաստանի տարածային ամբողջականությունը

Վրաստանի Պեքիքորդի նախագահի առաքին սեղաքալ Չարա Իոսելիան հայտարարեք, թէ Աքիսաքիայի Դալիք Երջան կասարած այքելության ժամանակ ինքը սեղեքաքել է, որ հիմնականում գլխաղականների կողմից վերաքակվող այլ Երջանում սեղեքում են սոքաքաքաքանուքներ՝ «Վրաստանի տարածային ամբողջականությունը դաքեքանելու համար»: Ինչպեք նեք Չ. Իոսելիանին լրագրողներին սվաք հարցաքրոյքում, այլ սոքաքաքանուքները «դաստան են առաքին քեք հրամանով հանքեք գալ»:

Տաջիկսանի հեռախոսային առևտրի հույսեր

«Ազատություն» կայանի սվայտերով, Իրանը դասարանում է մեծ գնումներ կատարել Տաջիկսանում, այդ թվում 1 մլն. տոննա բանրակ, 400 հազար տոննա ալյումին և 100 հազար տոննա անտառանյութ:

Ուզբեկսանի իշխանությունները խեղդում են ընդդիմությանը

Ուզբեկսանի ղեկավարող Ռաջաբովը հայտարարել է, թե հանրապետության ընդդիմությունը, ներառյալ դեմոկրատական ուժերը, ֆայրինգ դեր են խաղում եւ իշխանության են ձգտում, չի հսկակցելով, թե ինչո՞ւ է իրականացնում այն: Ուստի նա արդարացի է համարում ընդդիմության դեմ կիրառվող բոլոր միջոցները:

Բաղդադը ճեղքում է Ծոցի «թերակղզու գրահը»

Արևադարձային իրադարձությունների հարցի մասին, Կասաբի արտոնարարական շահագործող Ֆառուզ Իբն Ֆասսուս Ալ Թանիսի ասաց, թե «Կասաբի իր արտադրության ամբողջական ծագում է դաժանորեն արաբական կառուցիչների և արաբական համաձայնագրերի ամբողջական ծագումը, բայց առանց որևէ փոփոխություն կատարելու իր այն դիրքորոշման մեջ, որը դասադասում է ուժի գործադրմանը ուժից: Իրանի նվաճումն ու բռնազավթումը»: Չնայած էլ, որ Կասաբի իր ղեկավարողները չեն խզել Իրանի հեռախոսային ճեղքման միջոցով: Իսկ վերջերս, կասաբի արտադրության սահմանային վեճերից ետո եւ որոշեալ հակառակ, Կասաբի գահաժառանգ շահագործող Ֆառուզ Իբն Խալիֆա Ալ Թանիսի ընդունել էր Դաուիայում գտնվող Իրանի դեսպանին:

Ռուսաստանում սոցիալական աղետի կանխատեսում

«Ասիականի միջազգային կազմակերպությունը» հրատարակել է իր հավաքածուները, համաձայն որի, մինչև հաջորդ տարվա մայիսը ժամանակագրաբար Ռուսաստանում գործազրկություն կհասնի 10 մլն. մարդու:

Ուկրաինան մեղադրում է միջուկային հրթիռներ արձակելու կողմի սեփական համակարգ

Այդ մասին մամուլի ասուլիսում հայտնեց Մոսկվայի միջազգային հարաբերությունների ինստիտուտի տնօրեն Կոնստանտին Կոնստանտինովը: Նա անհանգստություն հայտնեց Ուկրաինայի խորհրդարանում լիարտոնյան ակտի ընդդիմության կառավարությանը, ըստ որի Ուկրաինան, Բելառուսը եւ Ղազախստանը ղեկավարում է ստորագրել միջուկային զենքի չտարածելու դաժանագիր: Արևմտյան Բալթիկում ընդգրկված թերազանցում են ուկրաինական Կազախստանի արտադրության այդ միջոցով: Կասաբի իր հայտնեց միջուկային զենքի տարածման մեղադրություն սահմանելու ԱՄՆ-ի արդյունավետության կառավարությանը: Որոշեալ դասարան, Կազախստանի միջուկային զենքի չտարածման ստորագրողները, որոնք չեն ստորագրել, որ գործակալությունը չեն անհանգստացնում Ռուսաստանի հետ, այլ արդարացի է միայն օրվանցի միջոցները: ԱՄՆ-ը 200 ինքնազենքեր ունի, որոնց մեծ մասն ասիական է երրորդային, ԱՄՆ-ում եւ արևմտյանում:

Ի՞նչ դառնա երաժիշքը, եթե նա որոշել է մնալ երաժիշ

Իսկապես, ի՞նչ դառնալ, եթե արդեն որոշված է լինել: Այս հարցը ոչ անմասն է, ոչ էլ հոնորարական է, քանի որ դրանից բխում են մի քանի այլ հարցեր, իսկ այդ բոլորը միասին արդեն դիրքորոշում են արտադրության: Ինչ դառնալ, նշանակում է նաեւ ունենալ դաժանալ, հանուն ինչի եւ հանուն ում դառնալ:

Ի՞նչ դառնալ երաժիշքը, եթե նա որոշել է մնալ երաժիշ: (Գաղտնիք չէ, որ երաժիշտներից բացառել, հասկապես օտար երկրներ մեկնածներից, փոխել են մասնագիտությունը): Կարող է նա մնալ այնպիսին, ինչպիսին էր մոտ անցյալում, թե հարկավոր է իրենից ուրիշ մեկը կերել: Չէ՞ որ ժամանակներն այժմ ուրիշ են:

Այս դասողությունները տեսական իմրոտիվազիայի տեսողներ չեն, այլ մեր իրականությունում տեսիլ ունեցող երեւոյթների դիտարկման արդյունք: Այդ իրականությունն աստիճանաբար կամ ինչո՞ւն ընդունված է ասել երաժիշտական արտադրություն, poco a poco ձեւավորում է սեփական արժանադասարարական քարտեզը: Երբեմն այդ գագուցումը դառնում է հիվանդագին, մոլի, եւ այդ ժամանակ սեփական արժանադասարարական ֆունկցիան փոխվում է այլոց հանդեպ գերազանցության սեւեռում գաղափարի: Այս, ըստ էության ընդհանուր հասարակական երեւոյթը արվեստում ընդունում է որոշակիորեն շեղված փոփոխություն: Ինչո՞ւն է, որ այս արվեստագետը ծնվում է իր անկրկնելիության զգացումով: Այն օգնում է նրա նորմալ զարգացումը, վստահություն հաղորդում սեփական ուժերի հանդեպ:

Այս ամենը լավ է եւ արդարացի մինչև որոշակի աստիճան: Մինչև այն, երբ արվեստագետն իրեն համարում է ինչ-որ տեսակարանական շեղված, երբ նա հասկանում է, որ արվեստը ավանդույթներից դուրս գոյություն ունենալ չի կարող, իսկ ավանդույթը մարդկային մեծադեմ գործող փորձ է, ժառանգության հայտնությունը:

Ինձ կներե՞ք, եթե այս ճշմարտությունն ընթերցողին տարակարգ թվա, իսկ արվեստագետին իր մասին համար վիրավորական: Այդ դեպքում եւ փոխադարձաբար կհարցնեմ, թե ինչու ընթերցողը, որը դառնում է համերգային դահլիճի ունկնդիր կամ երաժիշտական քառամուկի դիտող, այդքան հանգիստ ընդունում է դերասանական եսակենսունության այլանդակ ձեւերը կամ ավանդույթների ուղղակի ծանակումը: Ինչո՞ւ չի վիրավորվում, տեսնելով, թե ինչո՞ւն են նախնիների անցած փորձն ամբարտաճանդներն ջնջելը այդ եսամոլների մեկնաբանում են իբրեւ սեփական վերջնաբացի փուլեր: Ընթերցողի (ունկնդրի, դիտողի) նման ռեակցիան բխում է նրա շիջանդությունից, անբավարար իրազեկությունից, համայն է՛ր երեւ թանկ մեջ խառնվելու ցանկությունը բացակայությունից: Ինչո՞ւն է դասախոսը, որ այսօր արվեստագետի համար, եթե նա որոշակի դասակարգման արվեստագետ է, ինքնառեկվածով, ինքնազանգիտմամբ, ինքնազանգիտմամբ եւ նման այլ բաներով զբաղվելը եւ այդ ամենը ցուցադրաբար, քարտեզող, հասարակության ներկայությամբ անելը դարձել է նորմալ երեւոյթ: Հեռախոսը է, որ այ-

սօր անգամ երեխաներն են հաջողությամբ յուրացնում նման եսասիրության կարգը:

Առաջանում է գրեթե երեսակայական իրադրություն: Ընդհանուր առեւալի իրադրությունը, աշխարհից եւ ֆաղափակից բնույթներից համընդհանուր մեկուսացումը, որը հանգեցնում է ցանկացած բնույթի չափանիւշների գնահատականների աղավաղման, դարձաւ հող են դարձել արեւոտը ինքնագովազդի համար: Արվեստի որոշ գործիչներ, այսօրվա մեր ֆաղափական գործիչների նմանությամբ, բավական ետանդուն կերպով յուրացրել են նման կենսաձեւեր: Իմիջիայոց, ետանդուն, բայց աղաղայուն, քանի որ լսել իմացողը կսի, տեսնել կարողացողը կեսնի:

Ուզում ենք դա, թե՛ ոչ, այս երեւոյթներն ընդգծում են այսօրվա մեր գոյության գաղափարական բնույթը: Ցանկացած երկրում, կամ մի որեւէ խոսք ֆաղափում դժվար է դասկարգեցնել իրեն հարգող երաժիշտ, որն զբաղվի այդքան բացահայտ դրոշմով: Չէ՞ որ հենց միայն արտադրող վարվածեից կարելի է որոշել արվեստագետի կարգը: Իսկական արվեստագետը, ինչո՞ւն հայտնի է, իր մեջ սիրում է արվեստը, ոչ թե իրեն արվեստի մեջ:

Սակայն այդ երեւոյթների զարգացումը միայն արտադրողի էրկական հասկությունից չէ կախված: Շատ բան է կանխորոշում նաեւ միջավայրի ազդեցությունը: Եսակենսունության արտադրող համար գերազանց յայտնաներ է ստեղծում նաեւ երաժիշտական արտադրողի դասակարգումը: Չի կարելի ասել, թե երաժիշտագետները չեն տեսնում եւ չեն դասում: Սակայն այդ ամենը տեսիլ է ունենում կողարահներում, հազեցած հետախոսագրույցների, այլ ոչ թե վերլուծական փաստարկված դասողությունների մակարդակով:

Թող դասե՞նակիցներն ներեն իմ կրակաճությունը: Սակայն էլ ե՛րբ, եթե ոչ հիմա, գործունեու-

րյան բոլոր բնագավառում, որոշեալակարգություն եւ չափանիւշների ձեւավորումն ժամանակագրաբար, դիտել է հնչի մասնագետի խոսքը: Մասնագետի ազդիվ եւ ժամանակաշրջանի խոսքն այժմ ավելի անհրաժեշտ է, քան երբեք: Այն կարող է զգալիորեն չեզոքացնել ընդգծված դասակարգությունը եւ եսակենսունության նման երեւոյթները, ինչո՞ւն նաեւ ազդել մեկուսացնող զարգացման մրցակցային դասակարգումների նորմալացման վրա:

Ես մի տաղանդալի նախանու երաժիշտական միջավայրում, որի վրա ուզում եմ ուսուցողություն հրավիրել, «դիտեալական մարդկանց» հանդեպ անստորմոտեալական վերաբերմունք: Դիտեալական մարդիկ նրանք են, ում գրառումները լեկիչեցում են (իսկ դա հիշեցնում է Հ. Պարոնյանի «Մեծադասիվ մուրացկանները») եւ նրանք, որ այժի առջեւ են, այսինքն իշխանավորները, արտադրողները, հետոներից ժամանած հյուրերը: Մի ժամանակ մե՞նք համերաժիշտներն ժիժաղում էինք «անձանք Լեոնիդ Իլյիչի» հասցեին ավանդական ռեւերանսի վրա, իսկ այժմ ներդրանքներն դիտում ենք նման խոնարհումների առատությունը: Այդ դեպքում անհասկանալի է, թե ինչո՞ւ ֆենդաշեցիկն ու ֆանդեցիկն հիմք, եթե այն հիմա կրկնում ենք առավել խստացված գոյնեով:

Իմ նախորդ հասարակության սոցիալական շեղանդան եւ հոգեբանական արտադրողական մասին նյութը եւ ավարտել էի հուսադրող երանգով, այս անգամ ոչ մի կերպ կրկնել հնարավոր չէ: Ռոմանտիկ սվայլ դեմքում խոսքն արտադրողականության մեջ մարդկային վարվեցողության հիմնադրի մասին է: Իսկ այժմ դասեցե՞ք ինքներդ, կարելի՞ է արդյոք առանց հիմքի շեղ կառուցել: Հավանաբար կարելի է: Միայն թե ոչ հողի վրա: ՍԿԵՏԱՆԱ ՍԱՐԳՅԱՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Մարզական կառույցի րադիոյան լուր փորձ

ԽՍՀՄ-ի փուլազումից հետո նախկին մարզական կառույցն ինչ-որ ձեւով րադիոյան լուր համար, որը ձեռնարկ է գրեթե բոլորին, քանի որ մեծ տարածում է գտնում կրթության անհրաժեշտ մրցակցական փորձ ձեւով բերելուն, նորանոր ուղիներ են փնտրվում: Արդեն անցկացվում է հոկտեմբերի ազգային լիգայի առաջնություն, որին մասնակցում են արտադրողական արտադրողների ներկայացուցիչներ: Նախկին ԽՍՀՄ ֆուտբոլի վարչության ղեկավար, այժմ Ռուսաստանի Գազնոյության ֆուտբոլային միության նախագահ Վլադիսլավ Կոլոսովն առաջարկել է այս սարվա վերջին անցկացնել անկախ հանրապետությունների չեմպիոնների մրցաբար: Ավելի է բասկետբոլի միջազգային րոտիճեսիոնալ լիգայի առաջնությունը, որին մասնակցում են նաեւ մեծքաղային հանրապետությունների ներկայացուցիչները, որոնք, ինչո՞ւն հայտնի է, հրաժարվել էին հանդես գալ ԽՍՀՄ ցանկացած մրցումներում:

Սակայն Պեքեբուրգի «Մարտակ»-ը 96:82 հաշվով հաղթել է Կառնասի «ժալգիրիս»-ին: Գուցե ժամանակն է, որ Հայաստանի ներկայացուցիչներն էլ մտածեն նմանապիղ մրցաբարի մասնակցելու մասին, որով կօգնեն լավագույն ձեւով նախադասարարական միջազգային դասարանական մրցումների: ■

ՀՀ քարտեզային խմբի առաջին առաջնություն

Գուլերի հեղեղ

Եզրափակիչ փուլ (1-12-րդ տեղեր) 10-րդ տարի
«Բանանց» - «Կիլիկիա» 12:0, ՀՍՄ-ՖԻՄԱ - «Չվարթոնց» 2:1, ՀՍՄԱ - «Վան» 7:5, «Սյունիք» - «Շիրակ» (2.5) հանդիպումը կայացել է ժամանակից շուտ: Այսօր կընթան «Նախի» - «Կանաչ», «Մարտակ» - «Կոստայ»:
Չեմպիոնի կոչման 3 հավակնորդները հերթական հարթակները տարան եւ հանգուցալուծումը հեռաձգվեց: Դժվար արգելի հարթակները ՀՍՄ-ն: «Վան»-ի հեռախոսային ժամանակ չնայած առաջատարներից մեկը 7 գնդակ խփեց, սակայն հաղթանակը հեռախոսային ձեւով չբերվեց:
Բավական է ասել, որ 3 անգամ

հաջիվ հավասարվեց եւ միայն վերջին 8 րոպեի ընթացքում խաղի նժարը վերջնականապես թեփվեց ՀՍՄ-ի կողմը: Երկուական գուլի հեղինակ դարձան Պողոս Գալստյանն ու Վարդգան Ավետիսյանը: Ընդհանրապես Գալստյանը վերելքով է անցկացնում

ընթացիկ առաջնությունը եւ այժի է ընկնում նաեւ արդյունավետությամբ: Նա խախել է 23 գնդակ:

Իսկ գլխավոր ռժարկուն է «Մարտակ»-ի հարձակվող Վահե Յարմուրյանը, որի ակտիվում կա 36 գնդակ: Հիմա «Բանանց»-ն ու ՀՍՄ-ն ղեկավարում են անհամբեր սրտան «Մարտակ» - «Շիրակ» հանդիպման ելին: Այդ խաղը կայանալու է հոկտեմբերի 26-ին «Հրազդան» կենտրոնական մարզադասում:

Վճարող նշանակություն կունենան նաեւ նախկիններն տարած կայանալի «Շիրակ» - «Բանանց» հանդիպումը: Եթե «Շիրակ» դրությունը նախընտրել է, ապա ՀՍՄ-ի բախտը կախված է չեմպիոնի կոչման մյուս 2 հավակնորդների ելույթներից: Համբերելու ի՞չ ժամանակ է մնացել: ■

Ֆիբեր-Սոսակի Գալստյանի չափված չափերը

Հեքեքեք 23-րդ դարիսան, որեղ սոցիալական խաղում էր Ֆիբերը, երկարատե եղավ: Կողմերը խաղասեղանի մոտ անցկացրին շուտ 8 ժամ: Կասարկեց 80 րոպե: Չնայած ամերիկացի գրոմայսթեր միջնախաղում զինվոր էր անել, դարձան խաղող էլ ունեցավ: Հաջիվ մնաց նույնը 8:4 (11 ոչ ուի) հոգուս Ֆիբերի: ■

Առջեւում դասարան հանդիպումներն են

Թիբուրգի շախմատային խոսքույցում մրցաբարի ֆաղափական խաղից հետո անցկացրին երկուստար գրոմայսթեր Մայլ Աղամբը հաղթեց Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Եվգենի Ավեցինիկովին: ■

Ֆուտբոլ Եվրոպական գավաթներ

Չեմպիոնների գավաթ 1/16-րդ եզրափակիչ (1-ին փուլ)
ԲԿՄ (Ռուսաստան) - «Բարսելոնա» (Իսպանիա) 1:1
«Դինամո» (Ռուսիա) - «Օլիմպիկ» (Ֆրանսիա) 0:0

Գավաթակիրների գավաթ 1/16-րդ եզրափակիչ (1-ին փուլ)

«Տրադուցուր» (Թուրքիա) - «Ասլեիկ» (Ադրիդ, Իսպանիա) 0:2
ՌԵՖԱ-ի գավաթ 1/32-րդ եզրափակիչ (1-ին փուլ)
«Ռեալ» (Մադրիդ, Իսպանիա) - «Տորոնո» (Ռուսաստան) 5:2
«Ադրեիկ» (Բելգիա) - «Դինամո» (Կիււ, Ռուսիա) 4:2: ■

150 հազար դոլար Արգենտինայի հավաքականին

Սաուդյան Արաբիայում ավարտվեց ֆուտբոլի միջմայրցամաքային առաջնությունը, որին սակայն չէին մասնակցում հին աշխարհամասի երրորդային ներկայացուցիչները: Չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Արգենտինայի հավաքականը, որը եզրափակիչում 3:1 հաշվով հաղթեց Սաուդյան Արաբիայի հավաքականին: Բացի ոսկե մեդալներից եւ

Սաուդյան Արաբիայի Ֆաիզ թագավորի շքանշանից, Արգենտինայի հավաքականին հանձնվեց նաեւ 150 հազար դոլարի չեկ: 2-րդ տեղը գրաված դասարան սեբեին թափն հասավ 50 հազար դոլար: Երրորդ մրցանակակիր դարձավ ԱՄՆ-ի հավաքականը: ■

Քաղաքի վարչում է Ստեփ ԲԱՐՍԱՆՅԱՆ

